

Integraal beleidsplan Sociaal Domein gemeente Ouder-Amstel 2026-2032

Een veerkrachtig, vitaal en inclusief
Ouder-Amstel

1 Samenvatting

2 Voorwoord

3 Inleiding

- 3.1** Samen maken we Ouder-Amstel veerkrachtiger, vitaler en toekomstbestendig
- 3.2** Een realistische en gedeelde verantwoordelijkheid voor welzijn
- 3.3** Onze ambitie met dit plan
- 3.4** Demografische groei en veranderende bevolkingssamenstelling: impact op het Sociaal Domein
- 3.5** Totstandkoming: Een gezamenlijk proces

4 Context van Ouder-Amstel

- 4.1** Ouder-Amstel in beeld
- 4.2** Maatschappelijke trends & lokale ontwikkelingen
- 4.3** Samenvattend, waar leidt dit toe?

5 Visie op het Sociaal Domein

- 5.1** Missie en visie
- 5.2** Waarden & Leidende principes
- 5.3** Een integrale aanpak

6 Opgaven

- 6.1** Kansengelijkheid
- 6.2** Vitaal en gezond leven
- 6.3** Bestaanszekerheid
- 6.4** Sociale participatie en inclusie
- 6.5** Zorg & veiligheid
- 6.6** Overzicht opgaven en doelen

7 Hoe gaan we verder?

- 7.1** Implementatie en aanpak
- 7.2** Financiën, sturing en evaluatie
- 7.3** Afsluitende paragraaf

8 Bijlage 1

De Maatschappelijke Agenda (versie 2026-2027)

9 Bijlage 2

Wettelijke en bovenwettelijke taken

10 Bijlage 3

Overzicht uitvoeringsdocumenten

Samenvatting

Het Integraal Beleidsplan Sociaal Domein vormt het gezamenlijke kader voor hoe Ouder-Amstel de komende jaren werkt aan een sterke, inclusieve en gezonde samenleving. Het plan beschrijft de waarden, uitgangspunten en keuzes die richting geven aan alle activiteiten en samenwerkingen binnen het sociaal domein. Het biedt helderheid over waar gemeente en partners zich op richten en welke beweging zij willen maken om de leefbaarheid, gezondheid en participatie van inwoners te versterken.

Centraal staat het uitgangspunt dat het dagelijks leven van inwoners bepalend is voor de kwaliteit van welzijn en gezondheid. Daarom kiest Ouder-Amstel voor een aanpak die uitgaat van mensgerichtheid, dichtbij werken en aandacht voor de totale situatie van inwoners. De sociale basis - de plekken, netwerken en organisaties die bijdragen aan ontmoeting, steun en ontwikkeling - vormt daarbij het fundament. Het beleidsplan geeft richting aan hoe deze basis wordt versterkt en hoe formele en informele ondersteuning beter op elkaar aansluiten.

Het plan benoemt de koers die gemeente en partners gezamenlijk volgen in het realiseren van duurzame oplossingen. Dat betekent: investeren in omstandigheden die bijdragen aan gezond opgroeien, waardig ouder worden, meedoen in de samenleving en het ervaren van veiligheid en perspectief. Er wordt gekozen voor werken vanuit waarden als samenwerking, integraliteit, transparantie, normaliseren en ongelijk investeren waar dat nodig is om gelijke kansen te bieden.

Deze gezamenlijke koers wordt geconcretiseerd via vijf maatschappelijke opgaven die de komende jaren leidend zijn voor uitvoering, sturing en samenwerking. Vanuit deze opgaven werken partners in het sociaal domein aan het versterken van netwerken, het vergroten van zelfredzaamheid en het realiseren van ondersteuning die zoveel mogelijk aansluit bij het gewone leven. De inzet richt zich op duurzame effecten, het voorkomen van escalatie en het beschikbaar houden van passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft.

De Maatschappelijke Agenda vertaalt deze richting naar concrete doelen en biedt een instrument om als netwerk te blijven leren, bij te sturen en samen resultaten te boeken. Hiermee vormt het beleidsplan niet alleen een inhoudelijke

koers, maar ook een uitnodiging tot gedeelde verantwoordelijkheid. Het maakt duidelijk hoe partners elkaar vasthouden in ambities, werken vanuit een gemeenschappelijk kompas en steeds blijven zoeken naar wat echt werkt voor inwoners en gemeenschap.

Het beleidsplan staat daarmee voor een brede beweging: van versnippering naar samenhang, van reageren naar voorkomen, van individuele trajecten naar collectieve oplossingen, en van systeemlogica naar het dagelijks leven van inwoners. Het is het fundament voor een Ouder-Amstel waarin inwoners zich gezien weten, passende steun kunnen vinden én de ruimte ervaren om hun eigen kracht en die van de gemeenschap te benutten.

Voorwoord

Samen bouwen aan een gemeenschap
waarin iedereen telt

In Ouder-Amstel weten we het al generaties lang: een sterke gemeenschap ontstaat niet vanzelf. Ze groeit in de dagelijkse dingen – in een praatje bij de bakker, een helpende hand in de straat, het vrijwilligerswerk dat onze dorpen draaiende houdt, en in de momenten waarop we elkaar echt zien. Juist in een tijd waarin onze gemeente snel verandert, koesteren we die kracht meer dan ooit.

Met dit beleidsplan zetten we samen een volgende stap. Niet omdat alles anders moet, maar omdat we willen vasthouden wat goed is én klaar willen staan voor wat er op ons afkomt. We worden groter, diverser en dynamischer. Dat brengt nieuwe kansen, maar ook vragen. Hoe zorgen we dat iedereen zich thuis blijft voelen? Hoe blijven we dichtbij, herkenbaar en menselijk in een gemeente die groeit? Hoe zorgen we dat ondersteuning toegankelijk blijft voor wie het nodig heeft, terwijl we ruimte geven aan wat inwoners zelf al zo goed kunnen?

Dit plan biedt daarvoor een gemeenschappelijke richting. Het gaat over samenwerken met inwoners, organisaties en vrijwilligers - niet als losse schakels, maar als een netwerk dat elkaar versterkt. Over het

creëren van plekken waar mensen elkaar ontmoeten en waar kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen zich kunnen ontwikkelen en verbinden. Over het waarderen van de kracht van onze dorpen én het erkennen van kwetsbaarheid zonder oordeel.

We kiezen voor een manier van werken waarin we blijven leren: van elkaar, van ervaringen uit de praktijk en van wat inwoners ons vertellen. We durven nieuwe dingen te proberen, te luisteren, bij te sturen, en samen te blijven zoeken naar wat werkt. En we doen dat met de overtuiging dat menselijkheid geen extraatje is, maar de basis van goed beleid.

Ouder-Amstel is misschien klein, maar onze gemeenschap is groot in betrokkenheid. Dat is onze grootste kracht. Met dit plan leggen we vast hoe we die kracht blijven voeden, hoe we toekomstbestendig werken en hoe we als één gemeenschap blijven omzien naar elkaar.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Wethouder Sociaal Domein

Erika Spil

Erika Spil

3.1 Samen maken we Ouder-Amstel veerkrachtiger, vitaler en toekomstbestendig

3.4 Groeikern Ouder-Amstel en de invloed op het Sociaal Domein

3.2 Een realistische en gedeelde verantwoordelijkheid voor welzijn

3.5 Totstandkoming: Een gezamenlijk proces

3.3 Onze ambitie met dit plan

Inleiding

3.1 Naar een toekomstbestendig Sociaal Domein

Met deze nota zet gemeente Ouder-Amstel een duidelijke stap richting een toekomstbestendig Sociaal Domein. We werken aan een gemeenschap waarin inwoners kunnen rekenen op samenhangende ondersteuning en gelijke kansen om mee te doen. Dit beleidsplan schetst onze gezamenlijke visie, de opgaven waarvoor we staan en de manier waarop we die willen aanpakken. De inhoud vormt een koers op hoofdlijnen en is een leidraad bij het maken van (toekomstige) keuzes.

Onze inzet is gericht op:

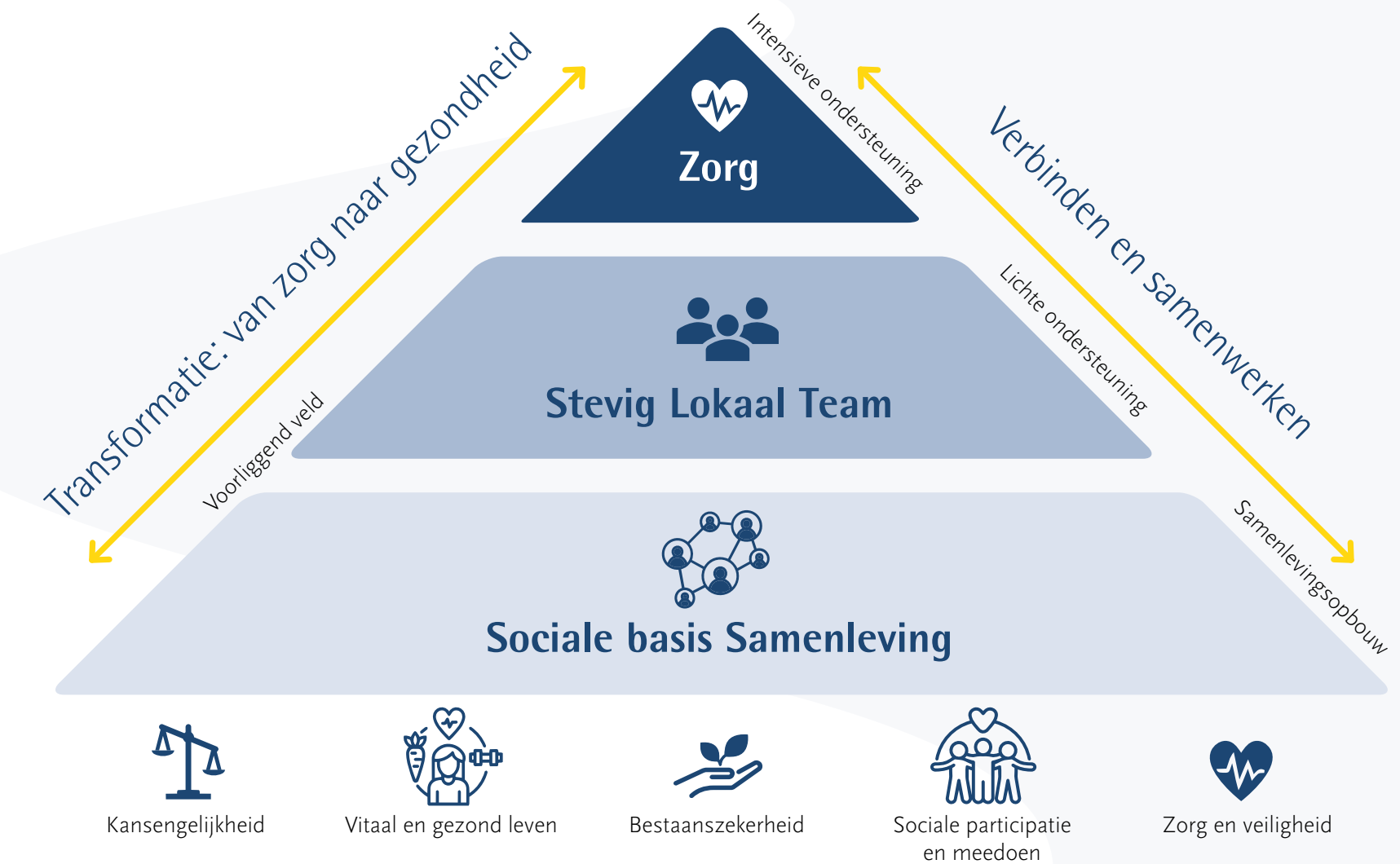
- het versterken van het normale leven, op preventie en het vroeg signaleren van kwetsbare situaties;
- verdere versterking van basisvoorzieningen voor inwoners van Duivendrecht, Ouderkerk aan de Amstel en buurtschap de Waver;
- het beschikbaar en betaalbaar houden van zorg en ondersteuning voor inwoners in kwetsbare situaties;
- het versterken van de samenwerking tussen partners die een rol spelen bij de ondersteuning van onze inwoners.

Dit plan gaat verder dan alleen de Wmo-, Jeugd- en Participatiewet. We verbinden sociaal beleid met andere domeinen—zoals gezondheid, onderwijs, sport, cultuur en het ruimtelijk domein—om het gewone leven te ondersteunen en integrale oplossingen te realiseren.

Via vijf integrale opgaven werken we vanuit de vraag ‘hoe verstevigen we het gewone leven van de inwoner zó dat (zware) zorg minder nodig is? Tegelijkertijd denken we na over hoe we de zorg en ondersteuning, die altijd nodig is en blijft, beschikbaar houden en slim kunnen organiseren. Het verbinden van inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en zorgprofessionals is hierbij essentieel. Deze ontwikkeling vraagt om een verandering in de cultuur van de betrokken organisaties. Het gaat om een duidelijke verandering (schematisch weergegeven in afbeelding 1). Bij deze beweging zijn de gemeenteraad, het college, medewerkers van de gemeente Ouder-Amstel, Uitvoeringsorganisatie Duo+, maatschappelijke organisaties en verenigingen betrokken, maar ook de mensen die zorg ontvangen en/of mantelzorg verlenen.

Welke beleidsterreinen brengen we samen in dit plan?

In dit beleidsplan komen de volgende beleidsterreinen binnen het Sociaal Domein samen: Jeugdwet, Wmo, Gezondheid, Participatiewet, Minimabeleid, Inburgering, Welzijn, Sport, Spelen in de openbare ruimte, Cultuur, Onderwijs, Onderwijshuisvesting, Schuldhulpverlening en Maatschappelijke accommodaties, Asiel en migratie, Jeugdveiligheid, Sociale Veiligheid, Laaggeletterdheid (en basisvaardigheden) en Duurzaamheid (zie bijlage 3 voor een beschrijving van de bijbehorende taken).

Afbeelding 1. Transformatie in beeld

3.1 Samen maken we Ouder-Amstel veerkrachtiger, vitaler en toekomstbestendig

3.4 Groeikern Ouder-Amstel en de invloed op het Sociaal Domein

3.2 Een realistische en gedeelde verantwoordelijkheid voor welzijn

3.3 Onze ambitie met dit plan

3.5 Totstandkoming: Een gezamenlijk proces

3.2 Gedeelde verantwoordelijkheid voor welzijn: Samenredzaamheid

De gemeente vervult een belangrijke, maar beperkte rol in de samenleving. Ze is verantwoordelijk voor toegankelijkheid en beschikbaarheid van ondersteuning, participatie en zorg, maar heeft slechts gedeeltelijke invloed op de factoren die het welzijn van inwoners bepalen. Welzijn ontstaat in het dagelijks leven—in de sociale omgeving, in gezondheid, in financiële zekerheid en in persoonlijke keuzes. Vanuit deze realiteit werkt de gemeente binnen haar mogelijkheden zo effectief mogelijk: door te verbinden, te faciliteren en passende ondersteuning te bieden waar dat nodig is. Daarmee laten we de gedachte los dat de samenleving volledig maakbaar is of dat geluk een vanzelfsprekend resultaat van beleid kan zijn. In plaats daarvan kiezen we voor realisme en voor het versterken van wat daadwerkelijk werkt.

Minstens zo belangrijk is de kracht van de gemeenschap: buren, vrijwilligers, informele netwerken en lokale initiatieven. Zij vormen de basis voor veerkracht en sociale cohesie. De gemeente nodigt inwoners en partners daarom uit om samen verantwoordelijkheid te nemen voor welzijn en samenleven. Niet omdat de overheid zich terugtrekt, maar omdat samenredzaamheid—onderlinge betrokkenheid en gezamenlijke inzet—de sleutel is tot een gezonde, inclusieve en leefbare gemeente.

De boodschap van dit beleidsplan is dan ook: de gemeente staat naast inwoners en partners, ondersteunt waar nodig en mogelijk, maar we bouwen samen aan een sterke gemeenschap.

3.3 Onze ambitie met dit plan

Samenhang creëren en richting geven

We streven naar één integrale aanpak voor het Sociaal Domein die aansluit bij de leefwereld van inwoners en houvast biedt voor professionals. Het plan stimuleert samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie én met externe partners. Het helpt ons om bewuste, transparante keuzes te maken in een tijd waarin middelen en capaciteit beperkt zijn. In de bijbehorende Maatschappelijke Agenda (bijlage 1) worden de beschreven opgaven van het beleidsplan vertaald naar concrete doelen en wat we er voor gaan doen, zodat we de voornemens ook in praktijk brengen.

Van symptoombestrijding naar duurzame oplossingen

Onze ambitie is om achterliggende oorzaken van (ervaren) problemen beter te begrijpen en zo duurzame oplossingen te ontwikkelen. Dat geldt zowel voor individuele ondersteuning van inwoners als voor bredere maatschappelijke vraagstukken. We willen voorkomen dat we uitsluitend reactief werken en zetten daarom in op analyse, vroegtijdig signaleren en preventie. Data en praktijkervaring vormen hierbij een belangrijke bron van inzicht.

Samen leren en bijsturen

Het realiseren van onze doelen vraagt om een lerende aanpak. We betrekken inwoners, organisaties en partners via voortgangsgesprekken, cliëntervaringsonderzoeken en themabijeenkomsten. Zo monitoren we continu wat werkt en wat beter kan. Waar nodig passen we de koers aan. Dit maakt van dit beleidsplan geen vaste blauwdruk, maar een fundament voor een gezamenlijke en voortdurende ontwikkeling van het Sociaal Domein.

3.1 Samen maken we Ouder-Amstel veerkrachtiger, vitaler en toekomstbestendig

3.2 Een realistische en gedeelde verantwoordelijkheid voor welzijn

3.3 Onze ambitie met dit plan

3.4 Groeikern Ouder-Amstel en de invloed op het Sociaal Domein

3.5 Totstandkoming: Een gezamenlijk proces

3.4 Demografische groei en veranderende bevolkingssamenstelling: impact op het Sociaal Domein

Ouder-Amstel ontwikkelt zich de komende jaren tot een belangrijke groeikern, waarbij het inwoneraantal naar verwachting bijna zal verdubbelen en er een geheel nieuwe kern wordt gerealiseerd. Deze groei brengt ingrijpende veranderingen met zich mee, ook voor het Sociaal Domein.

De huidige voorzieningen, ondersteuning en infrastructuur zijn ingericht op basis van de bestaande demografische samenstelling. Met de komst van nieuwe inwoners en verandering in bevolkingskenmerken zullen zowel de omvang als de aard van ondersteuningsvragen kunnen verschuiven. Tussen 2025 en 2028 verwachten we circa 2.000 extra inwoners, richting 2032 groeien we door naar ongeveer 19.000 inwoners.

Deze groei heeft een dubbel karakter. Waar Ouderkerk en Duivendrecht relatief sterk vergrijzen, trekken de nieuwe kern (bestaande uit de onderdelen De Nieuwe Kern, Werkstad OverAmstel en Entrada) vooral hoger opgeleiden, (jonge) professionals, tweeverdieners en internationale werknemers aan. Hierdoor ontstaat een diverse bevolkingsontwikkeling met zowel meer eenpersoonshuishoudens als jonge gezinnen, en tegelijkertijd een toenemende instroom van expats.

Vergrijzing brengt een grotere behoefte aan zorgcapaciteit, passende woonvormen en ondersteuning met zich mee, terwijl nieuwe inwoners

andere vormen van dienstverlening vragen, zoals kinderopvang, onderwijs, participatievoorzieningen, sport, cultuur, welzijnsactiviteiten en (digitale) informatie in meerdere talen. Dit kan leiden tot druk op het sociaal stelsel en vraagt om een herijking van onze opgaven.

Plaatsbepaling van het beleidsplan Sociaal Domein

Dit beleidsplan is opgesteld op basis van de huidige situatie en de best beschikbare demografische en ruimtelijke prognoses voor Ouder-Amstel. Door de aanzienlijke groei van de gemeente en de ontwikkeling van De Nieuwe Kern, Werkstad OverAmstel en Entrada in de komende jaren zijn niet alle toekomstige maatschappelijke effecten volledig te voorspellen. Factoren zoals de samenstelling van nieuwe huishoudens, ontwikkelingen in de vraag naar ondersteuning en de dynamiek in voorzieningenstructuren kunnen in de komende jaren anders uitpakken dan nu verwacht. Dit plan moet daarom worden beschouwd als een richtinggevend en flexibel kader. Het biedt een basis om beleid vorm te geven, maar vraagt om periodieke evaluatie en voortdurende monitoring om tijdig in te kunnen spelen op nieuwe inzichten en veranderende omstandigheden binnen het Sociaal Domein.

3.5 Totstandkoming van deze nota

Deze beleidsnota is opgesteld op basis van beleidsevaluaties, actuele ontwikkelingen, (huidige en verwachte) maatschappelijke opgaven, prognoses, data en praktijkervaringen. Beleidsmedewerkers, professionals, lokale en regionale partners – zoals scholen, zorgaanbieders, verenigingen en welzijnsorganisaties – hebben actief meegedacht en richting gegeven op verschillende momenten. Zo hebben onze partners meegedacht over de maatschappelijke opgaven, de vertaling naar de lokale situatie, het aanscherpen van doelstellingen voor de komende jaren en de wijze waarop we hier samen aan kunnen werken.

Daarnaast leverden de Adviesraad Sociaal Domein en inwoners via een enquête waardevolle inzichten over wat zij belangrijk vinden in hun leefomgeving en in de ondersteuning die de gemeente biedt. De combinatie van al deze perspectieven vormt de basis voor dit beleidsplan.

Context

Ouder-Amstel, klein in omvang, groot in dynamiek

Met bijna 15.000 inwoners is Ouder-Amstel een kleine gemeente, gelegen midden in de grootstedelijke regio van Amsterdam. Deze bijzondere ligging maakt Ouder-Amstel uniek: we combineren de charme van een compacte gemeenschap met de uitdagingen én kansen van een stedelijke omgeving. Grootstedelijke vraagstukken zoals diversiteit, druk op voorzieningen en complexe sociale problematiek zijn hier dagelijkse realiteit, in tegenstelling tot veel andere kleine gemeenten (< 25.000 inwoners). Juist deze mix van kleinschaligheid en stedelijke dynamiek maakt Ouder-Amstel tot een unieke gemeente. Binnen nu en tien jaar zal het aantal inwoners nagenoeg verdubbelen. Daarmee groeit de gemeente Ouder-Amstel relatief het sterkst van alle Nederlandse gemeenten

(bron: CBS)

In dit hoofdstuk schetsen we een feitelijk beeld van Ouder-Amstel op het gebied van zorg en welzijn op dit moment. Dit geeft een eerste indruk van de aandachtspunten voor Ouder-Amstel de komende jaren. We maken hierin een vergelijking met het landelijke beeld en met het beeld in andere kleine gemeenten met minder dan 25.000 inwoners, wat vaak gemeenten zijn met een landelijk karakter.

Vervolgens brengen we op basis van prognoses en landelijk trends in beeld wat ook lokaal van invloed is en waar wij ons in Ouder-Amstel de komende jaren op moeten richten bij het organiseren van preventie, ondersteuning en zorg.

4.1 Zo gaat het met de inwoners van Ouder-Amstel

Ouder-Amstel is een gemeente waarin het op basis van beschikbare data bovengemiddeld goed gaat met de meeste inwoners in vergelijking met het gemiddelde in Nederland. Veel voorwaarden en omstandigheden zijn gunstig voor de meeste inwoners, waardoor een gezond en gelukkig leven voor de meeste inwoners bereikbaar is. Maar dat geldt niet voor alle inwoners.

Hieronder schetsen we de actuele ontwikkelingen die invloed hebben op onze huidige en toekomstige inzet in het Sociaal Domein. We geven een globaal beeld van hoe het met onze inwoners gaat, hoe het zorggebruik zich ontwikkelt en waar we positief of negatief opvallen ten opzichte van andere gemeenten. Voor meer inzicht brengen we de volgende onderdelen in beeld:

- Demografie Ouder-Amstel;
- De algehele gezondheid en het zorggebruik;
- De welvaartssituatie;
- De sociale cohesie en participatie binnen onze gemeenschap;
- Overeenkomsten en verschillen tussen de kernen Ouderkerk aan de Amstel en Duivendrecht.

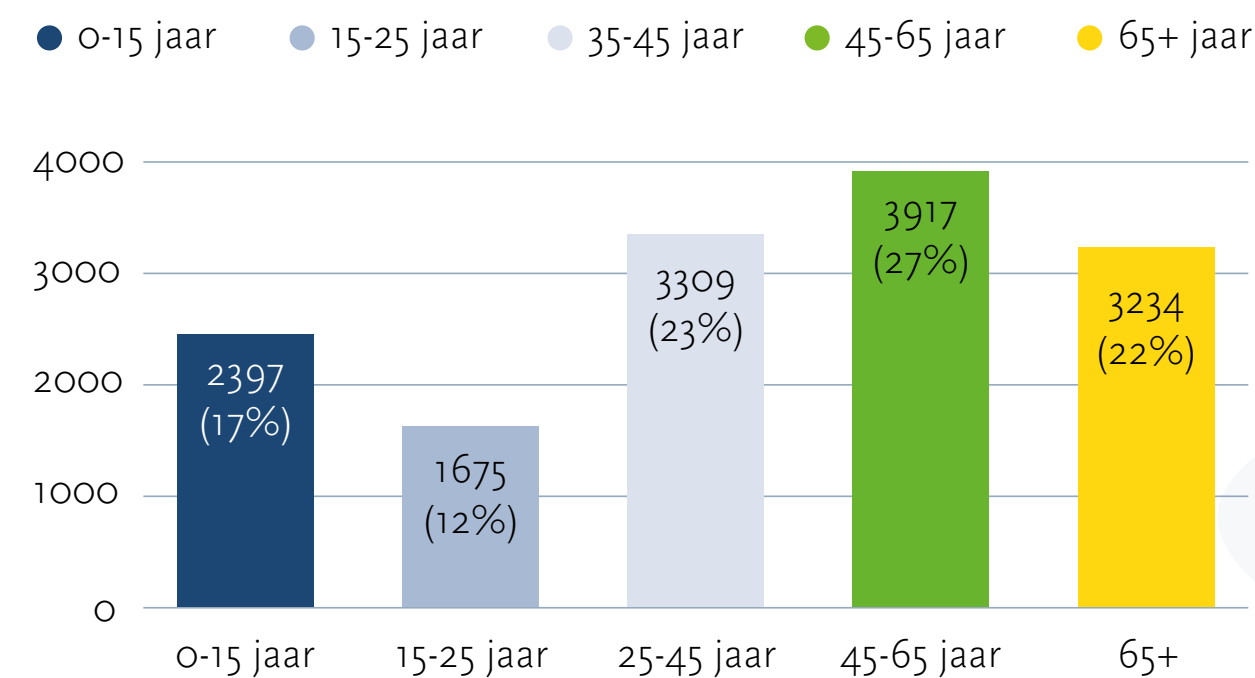

Demografie Ouder-Amstel

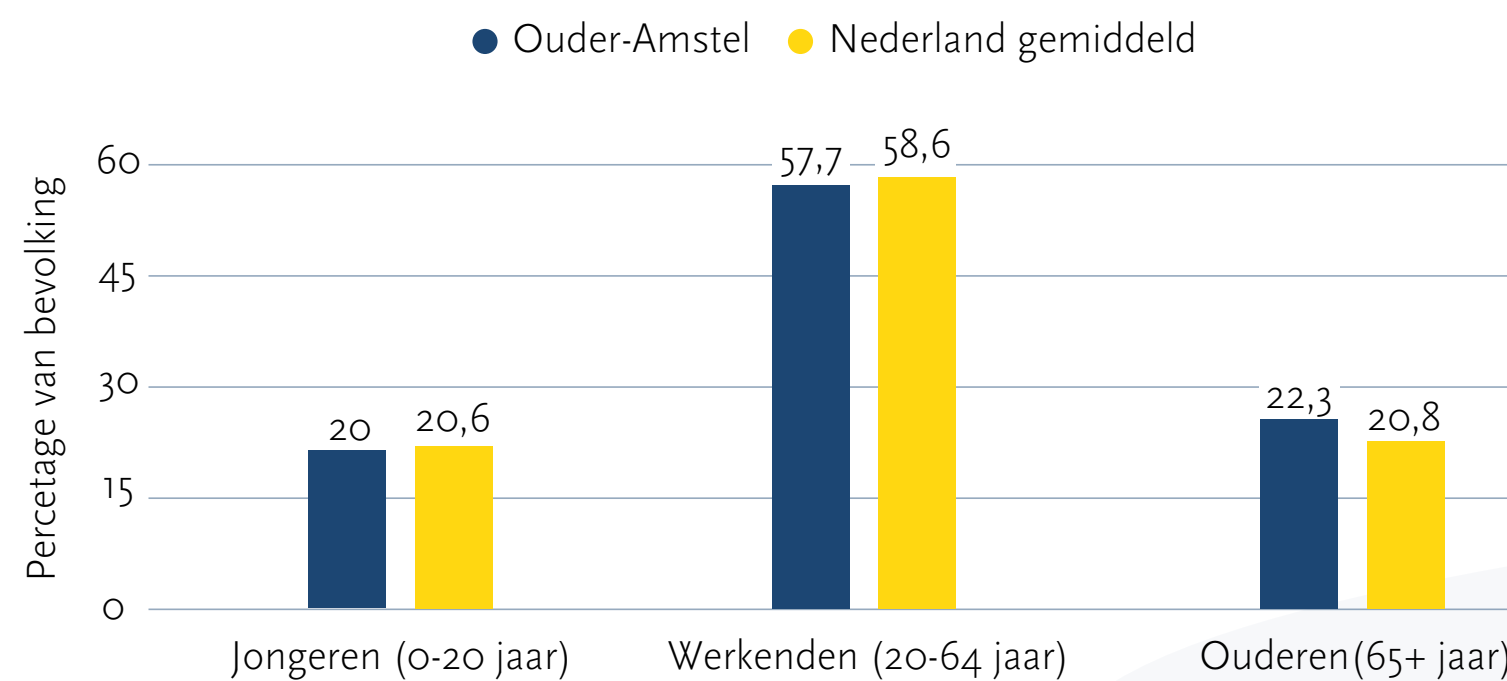
Op 1 januari 2025 telde de gemeente Ouder-Amstel 14.532 inwoners en 6.610 huishoudens. Een gemiddeld huishouden in de gemeente Ouder-Amstel bestaat op dit moment uit 2,20 personen². Binnen nu en tien jaar zal het aantal inwoners nagenoeg verdubbelen als gevolg van gebiedsontwikkeling en het bouwen van nieuwe woningen. Tussen 2025 en 2028 verwachten we circa 2.000 extra inwoners, en richting 2030 groeien we door naar ongeveer 18.000 inwoners. Om in de jaren daarna verder te groeien naar ongeveer 30.000 inwoners.

De leeftijdsopbouw laat zien dat 49% procent van de inwoners 45 jaar of ouder is. Daarvan is 22,3% 65 jaar of ouder (in vergelijking tot 20,8% gemiddeld in Nederland, zie grafiek 2). Door de groei van Ouder-Amstel de komende jaren zullen deze verhoudingen veranderen. De verwachting is dat het percentage inwoners van 65 jaar of ouder lager zal worden dan dat nu het geval is, omdat de nieuwbouw van woningen gericht is op een goede verhouding tussen levensloopbestendige woningen, specifieke woonvormen (onder andere voor inwoners met een zorgbehoefte), betaalbare woningen en woningen met gevarieerde woninggrootte en vorm (gericht op jongeren en starters)³. Deze combinatie levert naar verwachting nieuwe inwoners op die de gemiddelde leeftijd in Ouder-Amstel omlaag brengen. Ouderkerk aan de Amstel en Duivendrecht vergrijzen terwijl de Nieuwe Kern, werkstad OverAmstel en Entrada hoger opgeleiden en (jonge) professionals aantrekt. Daar neemt het aantal eenpersoonshuishoudens en tweeverdieners zonder kinderen toe. De internationale instroom (expats) groeit eveneens, wat leidt tot meer vraag naar internationale voorzieningen en meertalige communicatie.

Leeftijdsopbouw

Grafiek 1. Leeftijdsopbouw inwoners Ouder-Amstel

Grafiek 2. Leeftijdsopbouw inwoners Ouder-Amstel afgezet tegen landelijk beeld.

Gezondheid & Zorggebruik

De inwoners van Ouder-Amstel ervaren hun gezondheid overwegend als goed. Circa 72% van de volwassenen beoordeelt hun gezondheid als (zeer) goed. Het grootste deel van de inwoners van Ouder-Amstel, 83% van de huishoudens, maakt geen gebruik van de voorzieningen in het Sociaal Domein⁴ ten opzichte van 75% - 80% in Nederland. Circa 17% van de inwoners maakt wel gebruik van voorzieningen in het Sociaal Domein in Ouder-Amstel. Dit percentage neemt de afgelopen jaren langzaam toe, zowel binnen de Wmo als binnen de jeugdzorg⁵. De kosten stijgen verhoudingsgewijs echter harder dan de aantallen inwoners die gebruik maken van voorzieningen. De stijging wordt veroorzaakt mede door demografische ontwikkelingen – vergrijzing en het langer thuiswonen beleid - maar ook de toenemende complexiteit van zorgvragen, onder andere veroorzaakt door toenemende mentale druk die onze inwoners ervaren, met name jeugdigen en jongvolwassenen. Stijgende tarieven en langere trajecten dragen ook bij aan de toename van de kosten. Daarnaast hebben wij te maken met openeinde regelingen voor de Wmo en Jeugdhulp. Hierdoor is de verwachting dat de druk op de budgetten binnen zowel Jeugdhulp als de Wmo zonder beleidswijzigingen de komende jaren verder zal stijgen.

Ter nuancering, een (lichte) stijging in gebruik van zorg en ondersteuning

²In vergelijkbare gemeenten is dit gemiddeld 2,30 personen per huishouden, gemiddeld 2,14 in Nederland. De vergelijkbaarheid wordt bepaald op basis van sociaaldemografische gegevens, zoals omvang, mate van verstedelijking, leeftijdsopbouw van de bevolking, woningvoorraad en type huishoudens.

³Woon-Zorgvisie 2025-2040

⁴Bron: Waarstaatjegemeente.nl

⁵Enkele tientallen inwoners met een ondersteuningsvraag over de afgelopen vier jaar (bron: Cognos)

betekent niet per definitie dat het minder goed gaat met inwoners. Het toenemend gebruik binnen de Wmo laat zien dat het landelijk beleid van langer thuiswonen werkt. Voorheen gingen ouderen sneller naar een zorginstelling welke werd vergoed vanuit de Wet Langdurige Zorg. Kortom er is sprake van een opstapelend effect: Het aantal ouderen in Ouder-Amstel neemt toe en zij worden ouder waardoor er minder uitstroom is in relatie tot de instroom. En ouderen blijven langer thuis wonen waardoor er meer ondersteuning nodig is vanuit de Wmo omdat te realiseren.

Binnen de jeugdhulp zien we de afgelopen jaren een toename van complexere en langere zorgtrajecten, wat de uitstroom van jeugdigen en gezinnen uit de jeugdhulp vertraagt en waardoor op sommige momenten wachtlijsten ontstaan voor specifieke vormen van jeugdhulp. In Ouder-Amstel maakt op dit moment ongeveer 9,5% van de jongeren gebruik van een vorm van jeugdhulp, tegenover 11,4% landelijk.

Goede zorg geven aan jongeren in kwetsbare situaties is in zijn algemeenheid een aandachtspunt. Meer specifiek zien we binnen het onderwijs dat schoolverzuim een aandachtspunt is. Hoewel het percentage laag is (3%), is dit type verzuim zorgelijk omdat dit kans op langdurige uitval en gebruik van jeugdhulp in de toekomst vergroot.

Welvaart

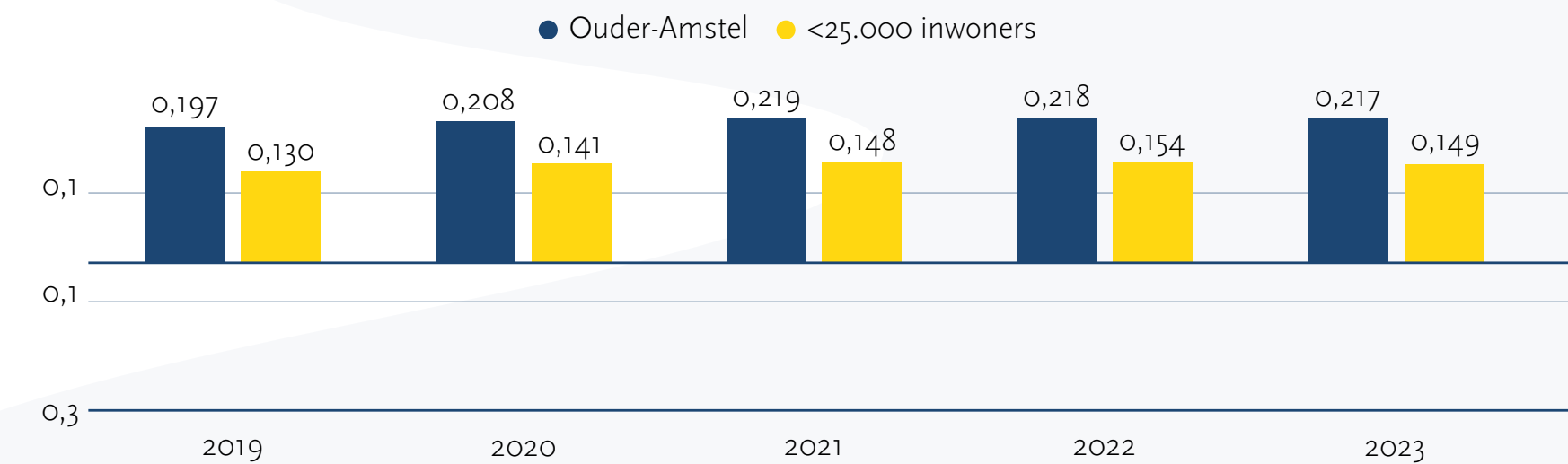
Ouder-Amstel is welvarender dan de gemiddelde gemeente in Nederland. De SES-WOA-score⁶ is hoger dan nul (zie grafiek 3). Dat betekent: mensen in Ouder-Amstel hebben het gemiddeld beter dan gemiddeld in Nederland. In

Ouder-Amstel behoort een relatief grote groep inwoners tot de 20% meest vermogenden in Nederland (zie grafiek 6.) Liefst 40,6% van de inwoners van Ouder-Amstel behoort daartoe. Ook is er een relatief grote groep inwoners die behoort tot de 40% minst vermogenden in Nederland: 37% van de inwoners valt in deze categorie. Slechts 22,4% zit in de middengroep. In andere kleine gemeenten (met minder dan 25.000 inwoners) is deze verdeling meestal anders; daar is de middengroep gemiddeld twee keer zo groot als in Ouder-Amstel (namelijk 44,8%).

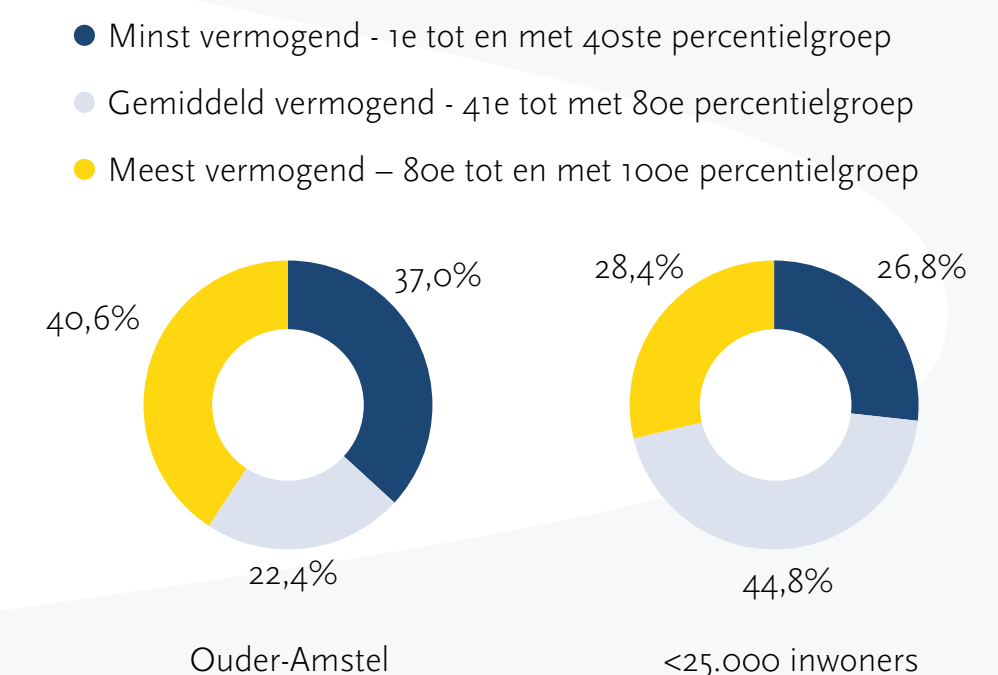
Dit laat zien dat er in Ouder-Amstel grote vermogensverschillen zijn en dat er slechts een kleine groep tussen de twee 'uitersten' zit (zie grafiek 4). Daarbij heeft 8% procent van de huishoudens te maken met problematische schulden⁷ (ten opzichte van 6,3% in Nederland). Dit zijn ongeveer 530 huishoudens in Ouder-Amstel. De positieve SES-WOA scores ten opzichte van het gemiddelde in Nederland in relatie tot de andere beschikbare data geven een indicatie dat de tegenstellingen op het gebied van welvaart binnen de gemeente Ouder-Amstel groot zijn.

⁶De Sociaal-Economische Status Welvaart, Opleiding en Arbeid ((SES-WOA) laat zien hoe mensen en gezinnen er maatschappelijk voor staan. Het geeft informatie over verschillen tussen wijken en waar mensen kwetsbaar kunnen zijn. SES-WOA betekent: Welvaart, Opleiding en Arbeid. Dit gaat over hoeveel geld mensen hebben, welke opleiding ze hebben gedaan en of ze werk hebben (of hadden). SES heeft veel te maken met gezondheid. In wijken waar mensen een lage SES hebben, zijn er vaak meer gezondheidsproblemen.

⁷We spreken van problematische schulden bij langdurige betalingsachterstanden (zoals bij zorgpremies), registratie bij schuldhulpverlening of schuldsanering en bij signalen van financiële overbelasting (zoals het niet kunnen betalen van vaste lasten).

Grafiek 3. SES-WOA score Ouder-Amstel vergeleken met kleine gemeenten (<25000 inwoners) over de periode 2019-2023.

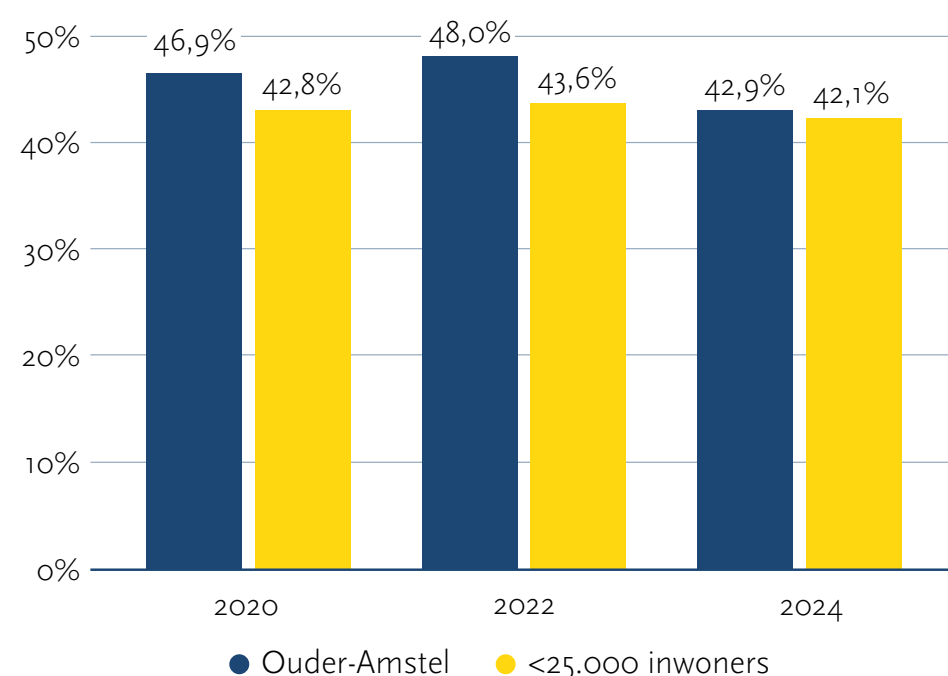
Grafiek 4. Vermogen verdeeld in percentielgroepen. Ouder-Amstel vergeleken met gemiddelde kleine gemeente.

Eenzaamheid, sociaal netwerk en participatie

Dat er relatief hoge welvaart is in Ouder-Amstel betekent niet dat iedereen gelukkig is. Ondanks dat de sociale cohesie hoog is in Ouder-Amstel (zie kader over Burgerpeiling), ervaart volgens recente cijfers een groot deel van de inwoners van Ouder-Amstel gevoelens van eenzaamheid. Volgens recente cijfers ervaart een groot deel van de inwoners van Ouder-Amstel gevoelens van eenzaamheid. Sociale isolatie is gerelateerd aan hogere zorgbehoefte en een grotere kans op het gebruik van geestelijke gezondheidszorg (GGZ), Wmo-ondersteuning of jeugdhulp in het gezin.

Uit onderzoek blijkt dat 49% van de volwassen inwoners – ruim 5.570 mensen – zich eenzaam voelt, gebaseerd op RIVM-data uit 2022. Bij oudere inwoners is de eenzaamheid opvallend hoog: 46,3 % van de 65-plussers ervaart enige vorm van eenzaamheid. Onder alle volwassenen meldt 42,9 % zich af en toe eenzaam te voelen, terwijl 11,8 % aangeeft zelfs sterke gevoelens van eenzaamheid te ervaren. Hoewel deze percentages iets lager liggen dan het gemiddelde in Noord-Holland (respectievelijk 49 % en 52,1 % voor de regio Amsterdam), is eenzaamheid in Ouder-Amstel duidelijk een groeiend en schrijnend maatschappelijk probleem. Eigenlijk onder inwoners van alle leeftijden, met jongeren, jongvolwassenen en ouderen (65+) met de hoogste percentages.

Grafiek 5. Percentage inwoners dat zich met regelmatig eenzaam voelt. Ouder-Amstel vergeleken met gemiddelde kleine gemeente.

Burgerpeiling 2025: Sociale cohesie en kansen

Vanuit een enquête onder inwoners komt naar voren dat de sociale cohesie vergelijkbaar is met het landelijk gemiddelde en dat 'hulp aan burens' zelfs hoger scoort. Dit biedt kansen om samenwerking in buurten te versterken – niet alleen op ruimtelijke thema's, maar ook op sociaal vlak. Inwoners zien mogelijkheden in:

- Betere communicatie en zichtbaarheid van de gemeente.
- Meer activiteiten en sociale ontmoetingen stimuleren.
- Verbeteren van toegang tot hulp, ondersteuning en zorg.

Vrijwilligers en mantelzorg

Vrijwilligerswerk zorgt voor verbondenheid tussen mensen en vormt een netwerk voor mensen met geen, een klein of een inadequaal netwerk. Daarnaast zijn vrijwilligers een welkome en onmisbare aanvulling in de zorg, sport, cultuur en talloze andere gebieden. Mantelzorg en actieve betrokkenheid in de buurt, zoals vrijwilligerswerk en burenhulp helpen om eenzaamheid van inwoners tegen te gaan. Daarnaast kan het de zorgvraag dempen en sociale netwerken versterken. In onze gemeente zijn veel actieve vrijwilligers (26,3% van de volwassenen doet aan vrijwilligerswerk, dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde van 24,9% (GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen 2024)). Tegelijk is er in Ouder-Amstel een lager percentage mantelzorgers actief dan in een gemiddelde kleine gemeente (11,9% ten opzichte van 15,8%).

Uitgelicht: Mantelzorg bij dementie in regio Amstelland

Uit de dementiemonitor van de regio Amstelland (2025) komt het volgende beeld naar voren over de mantelzorgers van naasten met dementie met betrekking tot hun eigen sociale leven:

- 34% geeft aan dat het zorgen voor de naaste vooral een negatieve invloed heeft gehad op hun sociale leven (landelijk 37%).
- 39% durft om hulp te vragen aan de omgeving (landelijk 40%).
- 13% krijgt ongevraagd hulp vanuit hun sociale omgeving (landelijk 11%).
- 17% geeft aan meer mensen nodig te hebben die af en toe willen helpen (landelijk 16%).
- Aantal uren per week: 41 uur (t.o.v. 31 uur in 2022).
- Gemiddelde leeftijd: 66 jaar (t.o.v. 63 jaar in 2022).

Conclusies en aanbevelingen Alzheimer Nederland

- Belasting van mantelzorgers blijft onveranderd hoog en neemt toe.
- Minder zorg ervaren in afgelopen jaar door personeelstekort.
- Onvoldoende begrip voor naaste vanuit club of vereniging.
- Behoeft aan informatie m.b.t. woonmogelijkheden.

Verschillen tussen de kernen Duivendrecht en Ouderkerk aan de Amstel

Ouder-Amstel kent twee mooie dorpskernen met een eigen karakter en daarbij het buitengebied, De Waver. De verschillen en overeenkomsten tussen de twee dorpskernen zijn veelomvattend, complex en niet eenvoudig te beschrijven. Toch denken we dat het goed is om op basis van beschikbare gegevens per kern te kijken waar huidige en toekomstige uitdagingen liggen op het gebied van preventie, ondersteuning en zorg.

Veel beschikbare gegevens worden op gemeenteniveau gepresenteerd en laten geen onderscheid zien tussen het gebruik van voorzieningen of zorg tussen beide kernen. Onze eigen data over zorggebruik is wel te specificeren op het niveau van de twee kernen. Ook de leefbaarheidsmonitor van het Rijk genereert een beeld op wijkniveau.

Ook onze data over zorg- en voorzieningengebruik laten geen grote verschillen zien tussen beide kernen in het gebruik van voorzieningen vanuit de Wmo en de Jeugdhulp. We zien een vergelijkbaar beeld tussen de kernen, met enkele verschillen in het type voorzieningen binnen de Jeugdhulp waar gebruik van gemaakt wordt. De aantallen zijn echter te beperkt om hier conclusies aan te verbinden en beleid voor te ontwikkelen.

Vanuit het onderwijskansenbeleid en onderwijs achterstanden zien we wel duidelijk dat de doelgroep voor extra ondersteuning zich voornamelijk in Duivendrecht bevindt. Ook zijn cijfers⁸ over het aantal kinderen dat opgroeit in armoede hoger onder leerlingen van scholen in Duivendrecht dan leerlingen

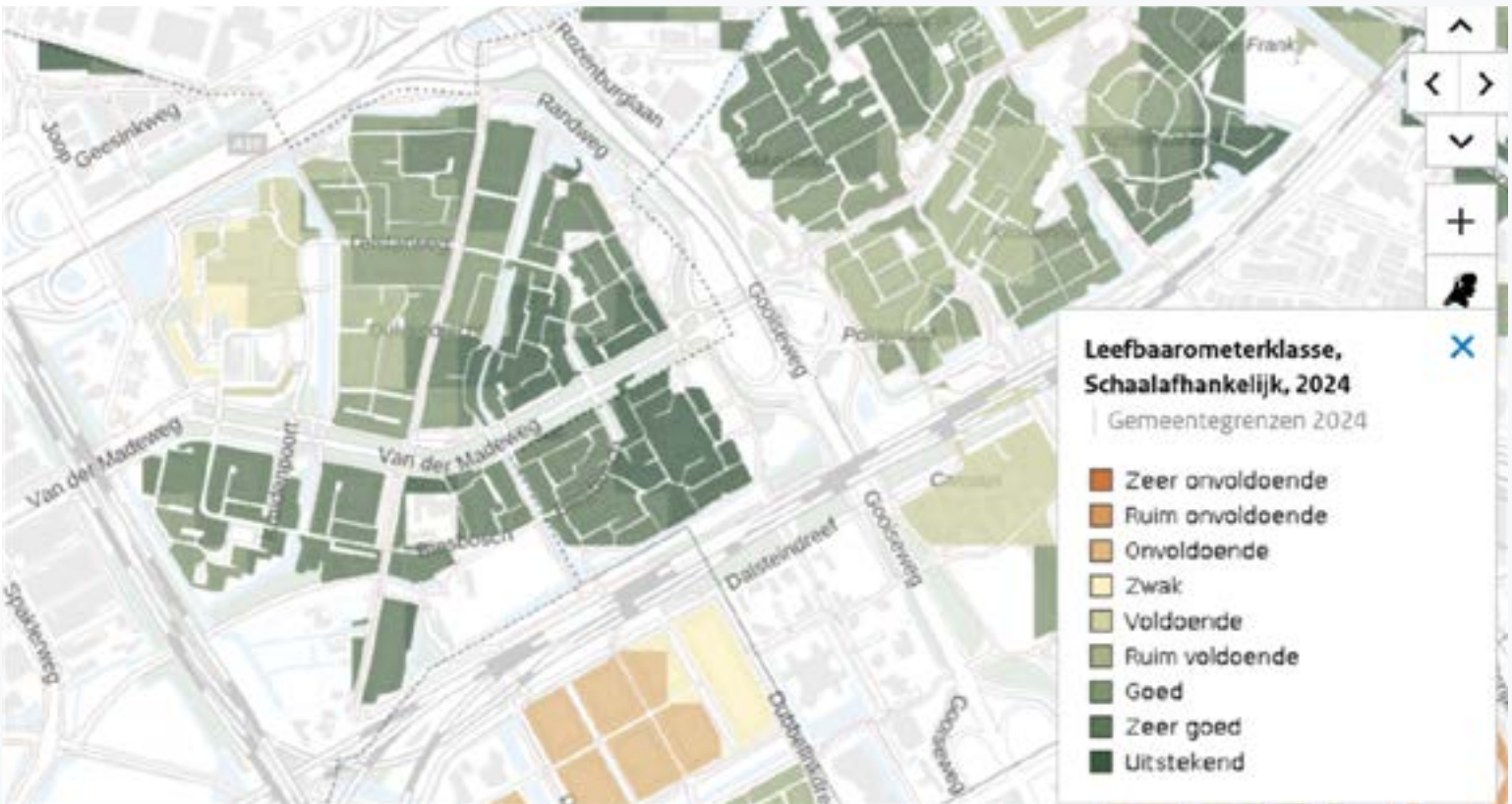
van scholen in Ouderkerk aan de Amstel. Data over woningkenmerken maken zichtbaar dat 57% van de woningen in Duivendrecht huurwoningen zijn, tegenover 37% huurwoningen in Ouderkerk aan de Amstel. Daarnaast ligt de gemiddelde WOZ-waarde lager in Duivendrecht (€463.000 versus €609.000). Inkomensverschillen kunnen samenhangen met deze vastgoedverdeling. Armoedecijfers per kern zijn echter niet beschikbaar om dit te staven.

De Leefbaarheidsbarometer (Leefbaarometer) wordt opgesteld in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het ministerie laat de gegevens verzamelen en actualiseren, zodat de leefbaarheid van wijken en buurten in Nederland gemeten kan worden. De barometer laat zien dat de leefbaarheidsscore⁹ in bijna alle delen van Ouder-Amstel minimaal voldoende is en in de meeste delen zelfs goed tot zeer goed (zie afbeelding 2 en 3). Slechts in enkele delen van Duivendrecht is de score zwak, wat een indicatie geeft dat in deze delen van Ouder-Amstel meer uitdagingen zijn op het gebied van de leefbaarheid.

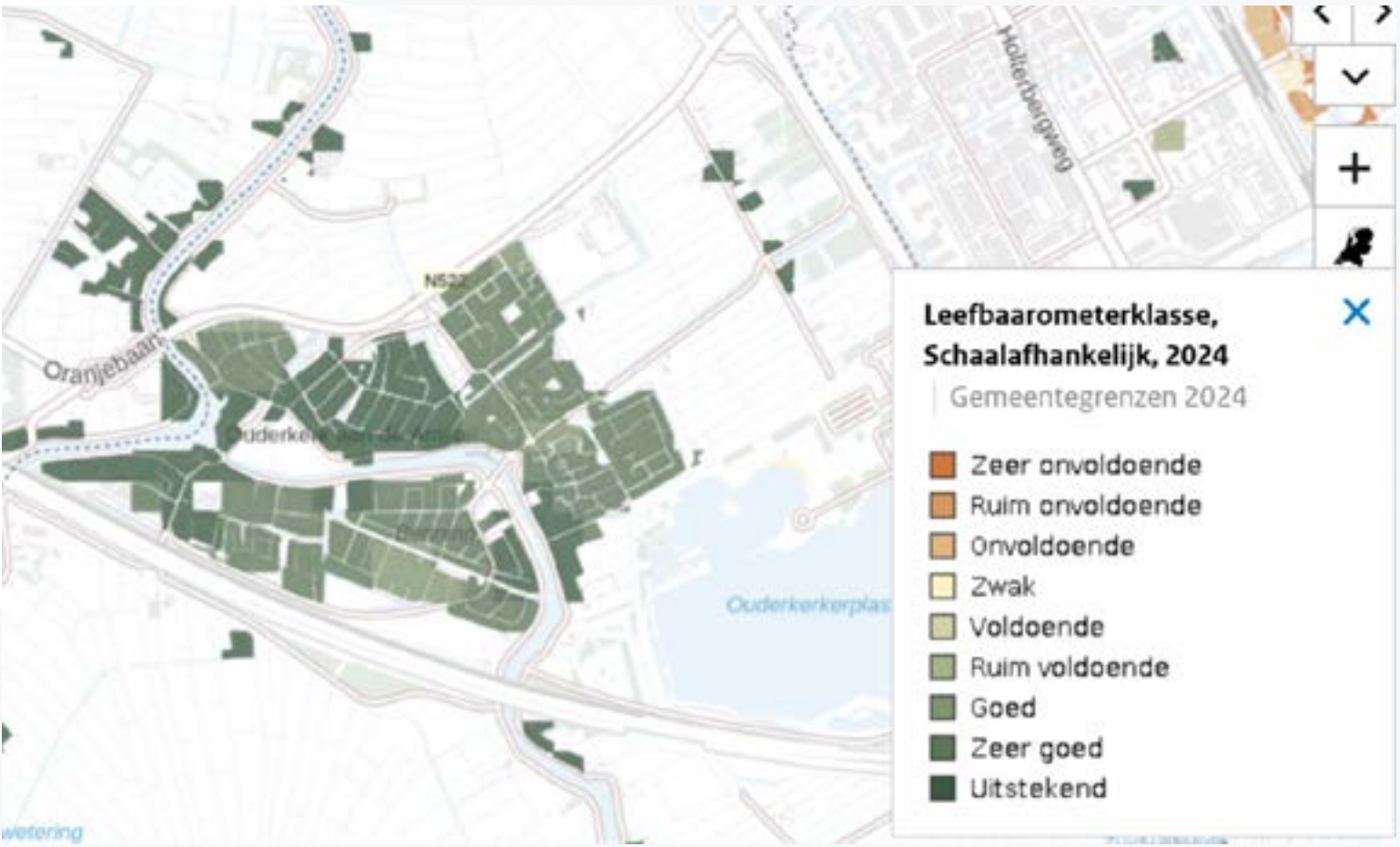
Op basis van data, ervaringen en signalen uit de praktijk zien we een aantal verschillende uitdagingen. In het kader van preventie en het versterken van de gemeenschappen, lijkt een specifieke aanpak per dorpskern of een gebiedsgerichte aanpak op sommige thema's wenselijk (zie ook hoofdstuk 7. Hoe gaan we verder?, Maatschappelijke Agenda).

⁸Verwachte onderwijsachterstanden per gemeente: <https://dashboards.cbs.nl/v5/onderwijsachterstanden/>

⁹De Leefbaarheidsbarometer combineert scores op verschillende thema's en indicatoren die relevant zijn voor leefbaarheid, zoals: woningvoorraad en fysieke woonomgeving, voorzieningen (winkels, scholen, OV), veiligheid en overlast, sociale samenhang en demografische kenmerken, kwaliteit van openbare ruimte en milieu-aspecten. Deze factoren worden samen gebruikt om een objectieve leefbaarheidsscore te berekenen, die beleidsmakers, gemeenten en anderen kunnen gebruiken om problemen te signaleren of trends te monitoren

Afbeelding 3. Leefbaarometer Duivendrecht.

Afbeelding 2. Leefbaarometer Ouderkerk aan de Amstel

4.2 Maatschappelijke trends en lokale ontwikkelingen

Onze samenleving staat niet stil. De komende jaren worden gekenmerkt door ingrijpende veranderingen die het Sociaal Domein fundamenteel beïnvloeden. Als gemeente willen we niet alleen reageren op deze ontwikkelingen, maar proactief sturen op een inclusieve, gezonde en leefbare gemeenschap. Hieronder schetsen we de belangrijkste maatschappelijke trends en lokale ontwikkelingen die ons beleid beïnvloeden.

Maatschappelijke trends

Op landelijk niveau zien we structurele bewegingen die de basis vormen voor onze beleidskeuzes:

- **Dubbele vergrijzing¹⁰ en hogere levensverwachting**

Het aandeel ouderen groeit sterk en mensen leven langer. Dit leidt tot een toenemende zorgvraag en noodzaak voor levensloopbestendige woningen. Gemeenten moeten zorg en wonen integraal benaderen om ouderen een veilige en passende leefomgeving te bieden.

- **Langer zelfstandig wonen**

Beleidsmatig wordt ingezet op zelfredzaamheid, waardoor ouderen langer thuis blijven wonen. Dit vergroot de druk op wijkzorg en mantelzorg en vraagt om toegankelijke woningen en technologische ondersteuning (domotica).

- **Stijgende zorgvraag¹¹ en oplopende kosten**

Door vergrijzing en chronische aandoeningen nemen zorgbehoeften toe. Prognoses wijzen op een verdubbeling van zorgkosten richting 2050. Dit vraagt om innovatieve oplossingen, preventie en samenwerking om betaalbaarheid en kwaliteit te waarborgen.

- **Meer eenpersoonshuishoudens**

Het aantal alleenstaanden groeit, wat gevolgen heeft voor woningbouw en sociale cohesie. Gemeenten moeten inzetten op ontmoeting en het voorkomen van eenzaamheid.

- **Groeiende ongelijkheid in brede welvaart¹²**

Gezondheidsverschillen, werkzekerheid en sociale cohesie staan onder druk. Dit vraagt om gerichte inzet op gelijke kansen, armoedebestrijding en inclusieve voorzieningen.

- **Woningtekort**

Het landelijke tekort aan woningen beïnvloedt alle domeinen. Betaalbaarheid en beschikbaarheid zijn cruciaal om kwetsbare groepen niet verder in de knel te brengen.

- **Toename van vluchtelingen, statushouders en Oekraïense ontheemden**

Landelijk neemt de instroom van vluchtelingen, statushouders en Oekraïense ontheemden toe. Deze ontwikkelingen raken ook Ouder-Amstel, doordat verschillende wettelijke regelingen specifieke gemeentelijke

¹⁰Dubbele vergrijzing betekent dat er steeds meer ouderen zijn én dat zij gemiddeld ouder worden, waardoor het aantal hoogbejaarden toeneemt.

¹¹Zorggebruik en zorguitgaven | Trendscenario VTV-2024 | Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024

¹²Brede welvaart in Nederland licht gestegen; regionale verschillen blijven aanzienlijk - Nieuws - Universiteit Utrecht

verantwoordelijkheden met zich meebrengen. Met de Spreidingswet (2024) moet Ouder-Amstel bijdragen aan voldoende opvangplekken voor asielzoekers. Dit betekent dat wij - samen met Amstelland-Meerlanden - moeten zoeken naar geschikte locaties en uitvoeringsruimte om deze taak te vervullen. Daarnaast heeft Ouder-Amstel een doorlopende taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Door de toch al krappe woningmarkt vraagt dit om nauwe samenwerking met woningcorporaties en goede afstemming binnen het sociaal domein.

Oekraïense ontheemden vallen onder Europese noodbescherming. Ouder-Amstel is verantwoordelijk voor hun tijdelijke opvang en ondersteuning, zoals onderwijs, zorg en toegang tot werk. Deze taak staat los van zowel de Spreidingswet als de huisvesting van statushouders, maar vraagt in de praktijk wel vergelijkbare inzet van capaciteit en voorzieningen. In de toekomst wordt besloten wat de status wordt van Oekraïense ontheemden. Dit zal van invloed zijn op de opgaven van gemeenten.

Lokale ontwikkelingen

Naast deze trends spelen in Ouder-Amstel specifieke ontwikkelingen die onze opgaven mede bepalen:

Betaalbare en beschikbare woningen passend bij populatie

De woningmarkt vormt een groot knelpunt. Er is een tekort aan betaalbare woningen vooral voor jongeren, ouderen, mensen met een zorgvraag en economisch daklozen¹³. In de Woonzorgvisie 2025–2040 is vastgelegd dat er ruim 9.000 nieuwe woningen gebouwd worden (waarvan 6.200 woningen

in ‘De Nieuwe Kern’), met speciale aandacht voor levensloopbestendige en geclusterde woonvormen. Dit biedt een kans om de woningvoorraad passender te maken bij de behoefte van de populatie. Toch blijft de druk hoog door stijgende prijzen en beperkte doorstroming. Prestatieafspraken met woningcorporaties zijn essentieel om meer sociale huurwoningen en betere woonruimtebemiddeling te realiseren¹⁴.

Groei van de gemeente en impact op voorzieningen

Zoals eerder al beschreven staat Ouder-Amstel voor een verdubbeling van het aantal inwoners door de grootschalige nieuwbouw. Deze groei heeft directe impact op zorg, welzijn, onderwijs en leefbaarheid. Het vraagt om een flexibele organisatie en nauwe samenwerking tussen het fysieke en sociale domein, onderwijs, huisartsen, welzijnsinstellingen en verenigingen. De uitdaging is om tijdig en adaptief te voorzien in de juiste voorzieningen¹⁵.

¹³Een economisch dakloze is iemand die geen eigen vaste woonruimte heeft, maar niet per definitie dakloos is vanwege zorg-, verslavings- of psychische problemen. De oorzaak ligt in de economische omstandigheden, zoals de krappe woningmarkt, verlies van woonruimte o.a. door echtscheiding en/of financiële problemen — terwijl deze persoon vaak wel een baan of voldoende inkomen heeft om een woning te kunnen betalen.

¹⁴Woonzorgvisie Ouder-Amstel 2025-2040 | Lokale wet- en regelgeving & prestatieafspraken-ouder-amstel-2025-2028.pdf (Eigen haard)

¹⁵Het beleidsplan Maatschappelijke Voorzieningen, de Woonzorgvisie Ouder-Amstel 2025-2040 en het beleidsplan Groen geven samen met dit beleidsplan richting aan deze ontwikkeling.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
4.1 Ouder-Amstel in beeld	4.2 Maatschappelijke trends & lokale ontwikkelingen	4.3 Samenvattend, waar leidt dit toe?					

4.3 Samenvattend: waar leidt dit toe?

De maatschappelijke trends, lokale ontwikkelingen en de huidige situatie in Ouder-Amstel versterken elkaar: landelijke vraagstukken zoals vergrijzing, stijgende zorgkosten en woningtekorten komen lokaal scherp tot uiting door de snelle groei van Ouder-Amstel en de druk op betaalbare woningen. Dit betekent dat onze opgaven niet alleen liggen in het bouwen van passende woningen en het organiseren van zorg, maar ook in het bevorderen van sociale cohesie, het creëren van een gezonde leefomgeving en het tegengaan van ongelijkheid. Ook ligt onze opgave als gemeente in het creëren van een wendbare gemeentelijke organisatie die kan inspelen op ontwikkelingen. Samenwerking met partners en een integrale aanpak zijn daarbij onmisbaar.

De toekomstige koers moet zich richten op:

- 1. Vooruitdenken en verbinden:** Wonen, zorg, welzijn en preventie moeten in samenhang worden ontwikkeld. Het integrale beleidskader en de Woon-Zorgvisie vormen hierbij een belangrijke basis.
- 2. Investeren in preventie en veerkracht:** Zowel bij ouderen (gezond ouder worden) als jongeren (mentale gezondheid) om de zorgvraag te beperken en kwaliteit van leven te vergroten.
- 3. Flexibiliteit en samenwerking:** Door de toename van het aantal inwoners en diversiteit in behoeften is een wendbare organisatie nodig, met sterke samenwerking tussen sociale en fysieke domein en maatschappelijke partners.

4. Ondersteunen van netwerken: Mantelzorg en vrijwilligerswerk blijven pijlers, maar vragen actieve werving, begeleiding en waardering.

5. Tegengaan van tweedeling in onze kernen: Omdat verschillen in kansen, gezondheid en participatie tussen inwoners en kernen dreigen toe te nemen, is het nodig om vroegtijdig in te zetten op het versterken van samenhang en het toegankelijk houden van ondersteuning voor iedereen.

6. Van zorg naar gezondheid: De beweging vanuit GALA en IZA¹⁶, waarin welzijns-, gezondheids- en zorgprofessionals actief samenwerken, moet lokaal verankerd blijven, met nadruk op preventie en integrale samenwerking. Ook de leefomgeving en effecten van klimaatverandering, zoals hittestress, zijn hier onderdeel van.

7. Efficiënt omgaan met beschikbare middelen: Middelen en arbeidscapaciteit zijn schaars en vragen om gerichte keuzes over prioriteiten, zaken die we niet (meer) doen, het normaliseren¹⁷ van (maatschappelijke) problemen en het

collectiveren van het zorgaanbod (bijvoorbeeld vrij toegankelijk groepsaanbod in plaats van geïndiceerde hulp gericht op een individu).

Kortom: De gemeente moet anticiperen op trends door een samenhangende strategie waarin wonen, zorg, welzijn en preventie elkaar versterken. Dit vraagt om structurele samenwerking, innovatie en wendbaarheid.

¹⁶Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorg Akkoord (IZA).

¹⁷Normaliseren betekent het erkennen dat moeilijkheden, beperkingen en uitdagingen een normaal onderdeel van het leven zijn, en dat niet elke situatie vraagt om een individuele zorgoplossing. Het uitgangspunt is dat mensen zoveel mogelijk gewoon kunnen leven in de samenleving, met ondersteuning die aansluit bij het dagelijks leven en de sociale omgeving, in plaats van het creëren van aparte zorgstructuren. Normalisering stimuleert eigen kracht, sociale netwerken en gemeenschapso oplossingen, zodat zorg alleen wordt ingezet waar het echt nodig is.

Visie

Visie op het Sociaal Domein

Dit hoofdstuk beschrijft onze missie en visie. Onze missie vertelt waartoe we er zijn en wat voor organisatie we willen zijn. Onze visie beschrijft ons gewenste toekomstbeeld van de gemeente Ouder-Amstel. Het beschrijft hoe we de trends, maatschappelijke ontwikkelingen en opgaven (worden beschreven in hoofdstuk 6) vertalen naar de praktijk van Ouder-Amstel.

We doen dit vanuit een integrale visie op het Sociaal Domein. Onderdeel van onze visie zijn onze waarden en leidende principes. Deze geven richting aan onze keuzes en ons gedrag in contact met partners en inwoners.

5.1 Missie en Visie

Missie in het Sociaal Domein

Gemeente Ouder-Amstel ondersteunt inwoners om zo zelfstandig mogelijk mee te doen in de samenleving. Samen met inwoners en partners werken we aan een gezonde, veilige en inclusieve leefomgeving voor iedereen.

Wij versterken de zelfredzaamheid en veerkracht van de gemeenschap door ontmoeting te stimuleren en te investeren in gezondheid en laagdrempelige

voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en welzijn. Vrijwilligers en mantelzorgers worden daarbij actief ondersteund.

Voor inwoners in kwetsbare situaties die het met ondersteuning van hun eigen netwerk niet redden, bieden wij tijdige, passende en toegankelijke ondersteuning. Altijd met als doel dat zij zo snel mogelijk – en waar mogelijk – weer zelfstandig verder kunnen.

Visie

De gemeente Ouder-Amstel streeft naar een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen, zich gehoord voelt en gelijke kansen krijgt. We geloven in de kracht van lokale gemeenschappen en erkennen dat elke kern (haar) eigen uitdagingen kent. Dit vraagt om maatwerk en soms ongelijk investeren om gelijke kansen te realiseren.

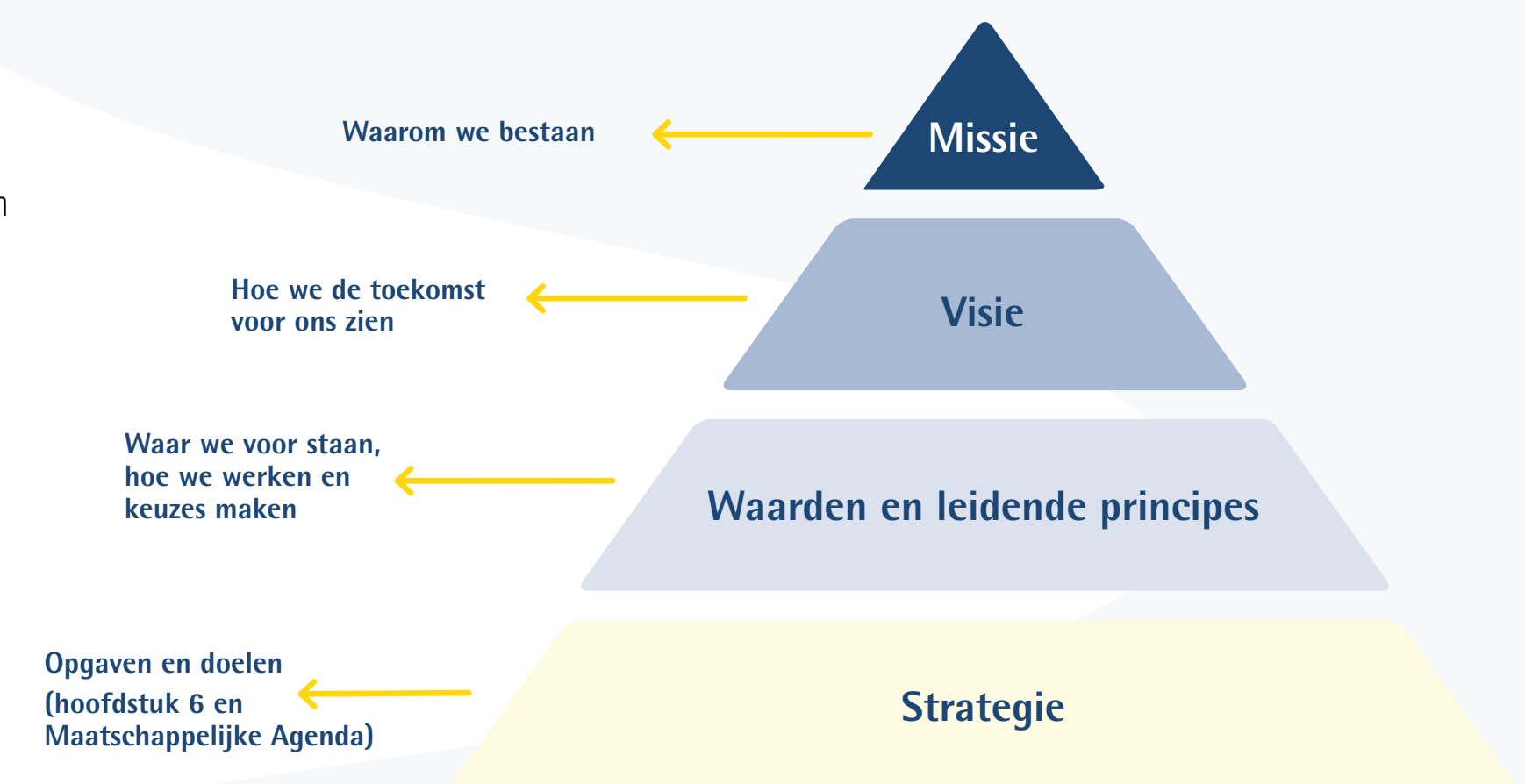
We bouwen voort op onze sterke sociale basis en uitstekende voorzieningen en investeren in onze groene voorzieningen¹⁸, zodat inwoners zelfstandig, gezond en actief kunnen leven, wonen en werken. Samen met inwoners en maatschappelijke partners versterken we de leefbaarheid in wijken en ondersteunen we waar nodig met zorg en hulp, zodat zelfstandigheid behouden blijft of vergroot wordt.

We erkennen dat onze invloed en middelen beperkt zijn. Daarom maken we zorgvuldige keuzes¹⁹ over wat we wel en niet doen, zodat we met beschikbare middelen maximale impact realiseren voor de inwoners van Ouder-Amstel.

¹⁸Investeren in groen via de uitvoering van het beleidsplan Groen (2025) en de Omgevingsvisie

¹⁹Op basis waarvan we keuzes maken, werken we concreet uit in de implementatiefase van het beleidsplan.

Hierbij valt te denken aan criteria als 1. Noodzaak, 2. Potentieel, 3. Compensatie, 4. Proportionaliteit, 5. Effectiviteit en 6. Inclusie en toegankelijkheid.

Afbeelding 4. Samenhang tussen missie, visie, waarden en leidende principes en strategie en structuur van hoe beleidsplan is opgebouwd.

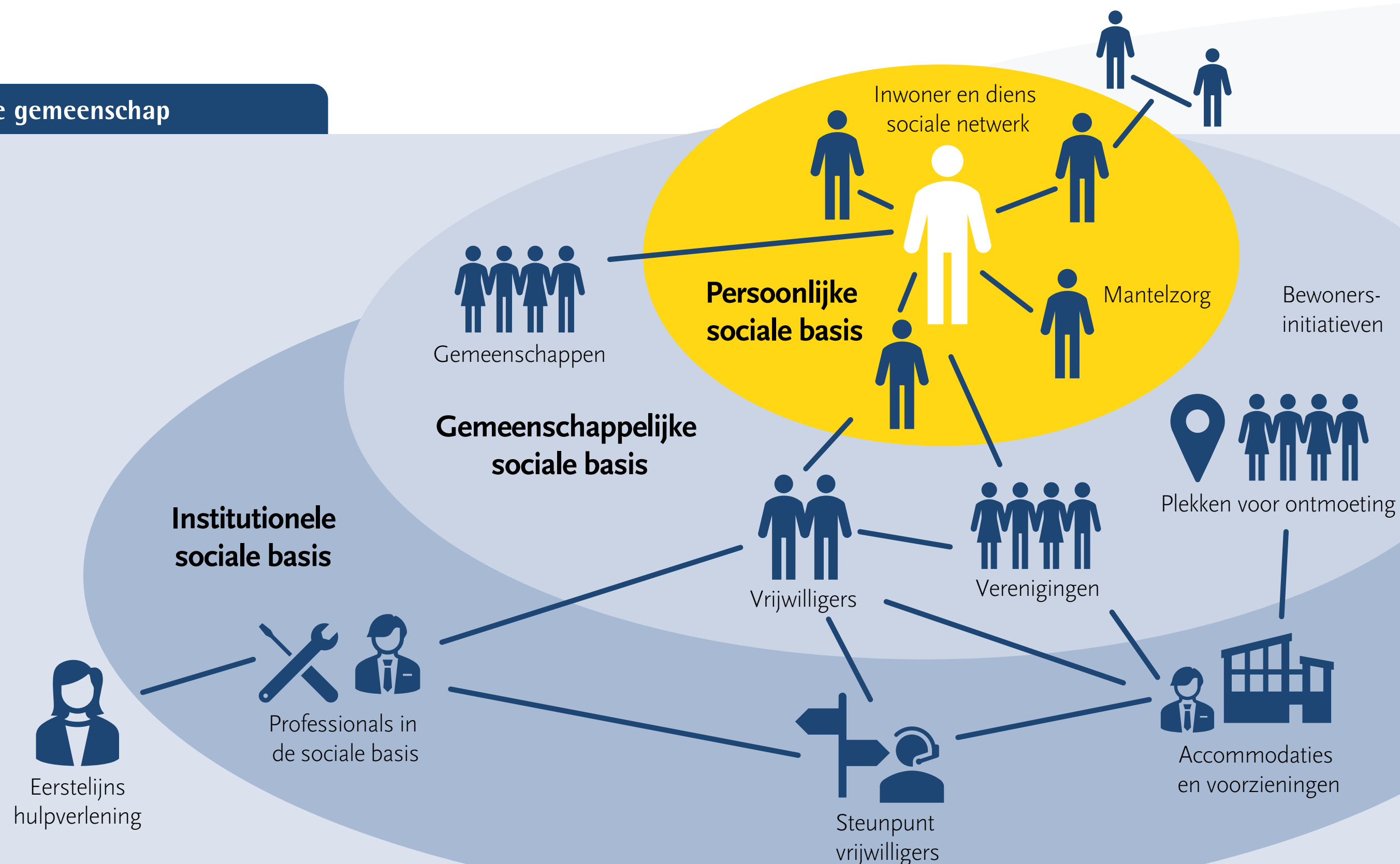

Uitgelicht: Sterke sociale basis als fundament van een veerkrachtige gemeenschap

Een sterke sociale basis vormt het fundament van een veerkrachtige gemeenschap. Het is het netwerk waarin mensen elkaar ondersteunen, kennis delen en samen oplossingen vinden voor alledaagse vraagstukken. De sociale basis bestaat uit het netwerk van inwoners, aangevuld met voorzieningen die toegankelijk zijn voor alle inwoners, zoals bibliotheken, buurtcentra, sportverenigingen, culturele instellingen en een groene buitenruimte. Maar ook de huisartsen, het onderwijs en de welzijnsorganisatie zijn onderdeel van deze sociale basis.

In Ouder-Amstel geloven we in de kracht van inwoners: initiatieven komen zoveel mogelijk vanuit de gemeenschap zelf. De kracht van deze sociale basis ligt in omzien naar elkaar – in de buurt of bij een vereniging – en in de bereidheid om samen verantwoordelijkheid te nemen.

Een sterke gemeenschap is niet maakbaar. Wel zetten we in op het versterken ervan, omdat juist een sterke gemeenschap helpt om problemen te voorkomen en uitdagingen het hoofd te bieden. De gemeente faciliteert ontmoeting en verbindt inwoners en organisaties waar nodig, creëert ruimte voor samenwerking en zorgt dat beleid aansluit bij de behoeften van de gemeenschap. We investeren in laagdrempelige voorzieningen, vrijwilligersinitiatieven en samenwerking tussen inwoners en professionals. En zetten in op een aantrekkelijke veilige buitenruimte die stimuleert dat inwoners elkaar ontmoeten en samen (buiten)activiteiten ondernemen.

Afbeelding 5. De verschillende sferen van de sociale basis. In elke sfeer heeft de gemeente een andere rol.

5.2 Waarden en leidende principes

Waarden en leidende principes helpen ons om de visie in praktijk te brengen. Onze waarden vormen ons moreel kompas en geven aan wat we als organisatie belangrijk vinden.

Waarden

Samen: We werken samen met inwoners, collega's en partners – ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. We zoeken actief de verbinding binnen de gemeente, met andere organisaties en met de mensen in onze dorpen. Inwoners merken dat we luisteren, meedenken en samen oplossingen zoeken. Partners ervaren dat we openstaan voor samenwerking, elkaar versterken en actief bijdragen. Regionale samenwerking is voor ons van groot belang. Samen betekent ook: elkaar helpen en samen verantwoordelijkheid nemen.

Integraal: We denken niet in losse stukjes, maar zien het geheel. We kijken naar de volledige situatie van een inwoner en werken samen met verschillende afdelingen en organisaties. Ook maatschappelijke opgaven bekijken we vanuit een breed perspectief. Inwoners voelen zich gehoord en merken dat er echt naar hun hele situatie wordt gekeken en dat we op zoek gaan naar oorzaken. Partners ervaren dat we samenwerken en verbinden over de grenzen van het sociaal domein heen, met als doel om te komen tot duurzame oplossingen.

Mensgericht: De inwoner staat centraal. We kijken niet alleen naar regels of systemen, maar vooral naar wat iemand (of een wijk of kern) nodig heeft. Iedereen is anders, en daar houden we rekening mee. Inwoners merken dat we hen serieus nemen, oog hebben voor hun situatie en samen zoeken naar passende en haalbare oplossingen. Partners merken dat we werken met hart voor de mens en zoeken naar oplossingen die echt helpen.

Leidende principes

Onze leidende principes geven aanvullend op onze waarden de richting aan hoe we werken en hoe we keuzes maken. Ze zorgen ervoor dat we consistent en doelgericht handelen, met oog voor kwaliteit en samenwerking. Ook dragen ze er aan bij dat we als gemeente herkenbaar en betrouwbaar zijn voor inwoners, partners en collega's.

Zelfredzaamheid als basis: Zelfredzaamheid wat inwoners vormt een belangrijk uitgangspunt binnen ons beleid en dienstverlening, waarbij wordt uitgegaan van het vermogen van mensen om zoveel mogelijk zelfstandig hun leven vorm te geven en problemen op eigen kracht of met steun uit hun directe omgeving op te lossen. Dit betekent dat inwoners worden gestimuleerd en ondersteund om zelf regie te houden of terug te nemen, keuzes te maken en verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen welzijn, gezondheid en maatschappelijke participatie. Tegelijk wordt erkend dat zelfredzaamheid niet voor iedereen vanzelfsprekend is. En juist voor die groep zetten we ons in om toch zo zelfredzaam mogelijk te kunnen zijn en hierin te ontwikkelen.

Normaliseren en collectief aanbod waar mogelijk: we kijken eerst van inwoners zelf kunnen met hun netwerk, algemene voorzieningen en collectieve activiteiten, voordat we individuele ondersteuning inzetten. In de praktijk werken we daarom met laagdrempelige ontmoetingsplekken, preventieve activiteiten en brede samenwerking met welzijnsorganisaties, buurtinitiatieven en vrijwilligers. Inwoners merken dat zij sneller en zonder ingewikkelde procedures toegang krijgen tot praktische ondersteuning, ontmoetingen en activiteiten die hun zelfredzaamheid versterken. Partners ervaren dat we meer integraal en voorspelbaar samenwerken: we delen signalen vroegtijdig, organiseren gezamenlijk aanbod en stemmen onze werkwijze op elkaar af zodat er minder maatwerk nodig is en meer inwoners geholpen worden op een laagdrempelige manier dichtbij huis.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen: We zijn een kleine gemeente waarin het met de meeste mensen goed gaat. Desondanks zijn er ook inwoners in kwetsbare situaties. Tegelijk zijn middelen en arbeidskracht beperkt beschikbaar. Daarom maken we scherpe keuzes waar we de beschikbare middelen voor inzetten. We zetten middelen bij voorkeur in om ervoor te zorgen dat inwoners in kwetsbare situaties of posities net zulke kansen krijgen als inwoners waarmee het goed gaat. In de praktijk betekent dat dat we sommige inwoners extra hulp bieden of in bepaalde wijken of gebieden meer voorzieningen bieden dan in andere wijken (zie voorbeeld).

Dichtbij en betrokken: Omdat inwoners behoefte hebben aan toegankelijke ondersteuning en herkenbare aanspreekpunten, zijn wij en/of onze maatschappelijke partners zichtbaar, beschikbaar en betrokken in de buurt. Zo ervaren inwoners en partners dat er altijd iemand is die meedenkt en verantwoordelijkheid neemt.

Doen wat nodig is: We nemen initiatief, zijn duidelijk in onze rol en komen in actie. Dat verwachten we ook van inwoners en (maatschappelijke) partners. Inwoners merken dat we niet blijven praten, maar ook echt iets doen. Partners ervaren daadkracht en heldere samenwerking.

Transparant en begrijpelijk: We communiceren transparant en duidelijk, gebruiken begrijpelijke taal en checken of we elkaar goed begrijpen. We vermijden onnodige regels. Inwoners merken dat we realistisch zijn, onze grenzen aangeven en dat zij snel duidelijkheid krijgen. Partners weten wie waarvoor verantwoordelijk is, dankzij duidelijke afspraken en korte communicatielijnen.

Duurzame oplossingen: We zoeken naar oplossingen die ook op de lange termijn werken. Dit kan pas als we de oorzaken goed begrijpen. Partners en inwoners ervaren dat we samenwerken aan duurzame oplossingen.

Leren en verbeteren: We reflecteren, leren van fouten en passen ons aan. Inwoners merken dat we openstaan voor feedback. Partners ervaren dat we samen willen groeien en verbeteren.

Opleiden buurtbewoners voor veilig buitenspelen:

In de Zonnehofflats spelen kinderen minder buiten omdat ouders de omgeving als onveilig ervaren. Terwijl de ruimte wél aanwezig is, ontbreekt sociale controle. Om deze ongelijkheid te verkleinen investeert de gemeente gericht extra in deze wijk: buurtbewoners worden opgeleid om wekelijks veilige buitenspeel- en beweegactiviteiten te begeleiden voor kinderen uit de flats.

Met deze gerichte investering versterken we zowel de kansen van kinderen (meer beweging, sociale ontwikkeling) als die van volwassenen (vaardigheden, participatie), en vergroten we de leefbaarheid in de wijk.

5.3 Een integrale aanpak

We kiezen voor een integrale aanpak omdat de vraagstukken van inwoners die onze hulp nodig hebben steeds complexer worden. Ze beperken zich niet tot één beleidsterrein, maar lopen er dwars doorheen.

Maar het gaat niet alleen om het oplossen van bestaande problemen. Ook bij het voorkomen van toekomstige zorgvragen speelt integraliteit een sleutelrol. Een ongezonde leefstijl kan bijvoorbeeld leiden tot chronische ziekten, waardoor de zorgvraag en kosten stijgen. Door preventie te koppelen aan sport, onderwijs en welzijn, kunnen we vroegtijdig ingrijpen en gezondheid bevorderen.

Daarnaast staan we voor brede maatschappelijke uitdagingen, zoals beschreven in hoofdstuk 4. Deze vraagstukken zijn gekozen op basis van maatschappelijke vraagstukken, een analyse van beschikbare data, evaluaties met professionals en inwoners, signalen uit de lokale praktijk, wettelijke taken en politieke keuzes.

Binnen deze opgaven haken de verschillende beleidsterreinen op logische wijze op elkaar in. Zij helpen ons om samenwerking rond opgaven vorm te geven en af te stappen van het leveren van een bijdrage vanuit één beleidsveld.

Voorbeeld. Kansrijk opgroeien: belang integrale aanpak bij creëren van een kansrijke omgeving

Een kind dat kansrijk opgroeit, heeft baat bij een gezonde en inclusieve leefomgeving (bijvoorbeeld toegankelijk speelplaatsen en groen, ouders die voor hen gezonde keuzes maken), financiële stabiliteit in het gezin en toegang tot onderwijs en sport. Dat vraagt om samenwerking tussen jeugdbeleid, onderwijs, welzijn en gezondheid met deze integrale aanpak.

Voorbeeld. Belang van integrale aanpak voor inwoners in kwetsbare situaties

Stel je een gezin voor dat worstelt met problematische schulden, gezondheidsproblemen en opvoedingsvragen. Voor hen voelt het alsof alles tegelijk op hen afkomt. Als we deze zorgen los van elkaar aanpakken, missen we het grotere geheel en lopen we het risico dat oplossingen niet aansluiten bij hun werkelijke situatie. Door samen te werken en beleidsterreinen op elkaar af te stemmen, kunnen we écht verschil maken en het gezin perspectief bieden.

De vijf opgaven die we agenderen zijn:

Kansengelijkheid

Vitaal en gezond leven

Bestaanszekerheid

Sociale participatie en inclusie bevorderen

Zorg en veiligheid

De opgaven zijn uitgewerkt in hoofdstuk 6, waarin staat beschreven wat we er onder verstaan en wat we willen bereiken.

Opgaven

In dit hoofdstuk vertalen we onze visie, leidende principes en waarden naar een strategie. Dit doen we via concrete maatschappelijke opgaven op lokaal niveau, waar we als lokale gemeenschap zelf invloed op hebben. Deze opgaven vormen de kern van ons integrale beleid: ze geven richting aan wat we willen bereiken en waar we de komende jaren samen met inwoners, partners en organisaties op inzetten. De opgaven zijn geen losstaande thema's, maar onderling verbonden vraagstukken die raken aan alle levensfasen en leefgebieden. Door deze samenhang te erkennen en te benutten, kunnen we duurzame oplossingen realiseren die verder gaan dan symptoombestrijding.

Bij iedere opgave geven we aan wat we willen bereiken en waarom dit belangrijk is. In de maatschappelijke agenda maken we deze opgaven concreet en bieden we houvast voor uitvoering en samenwerking.

In de volgende paragrafen beschrijven we vijf opgaven die voor Ouder-Amstel van doorslaggevend belang zijn:

1. Kansengelijkheid

Iedere inwoner verdient- ongeacht leeftijd, achtergrond, genderidentiteit, mentale en/of fysieke gezondheid of inkomen - een eerlijke kans om mee te doen en zich te ontwikkelen kans om mee te doen en zich te ontwikkelen.

2. Vitaal en gezond leven

Een gezond en actief leven voor alle inwoners.

3. Bestaanszekerheid

Iedere inwoner, ongeacht achtergrond of levensfase, heeft recht op een stabiele basis om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving.

4. Sociale participatie en inclusie

Verbondenheid en gelijke toegang tot maatschappelijke activiteiten. Iedereen doet mee.

5. Zorg en veiligheid

De juiste balans tussen normaliseren, ondersteuning en snel toegankelijke specialistische zorg beschikbaar houden.

6.1 Kansengelijkheid

Iedere inwoner verdient– ongeacht leeftijd, achtergrond, genderidentiteit, inkomen, mentale en/of fysieke gezondheid, buurt of geloof – een eerlijke kans om mee te doen en zich te ontwikkelen. Toch zien we dat verschillen in kansen al vroeg ontstaan, zich voordoen in verschillende domeinen van kinderopvang, onderwijs tot werk en zich doorzetten in alle levensfasen – van kindertijd en jeugd tot volwassenheid en ouderdom. Deze ongelijkheid raakt niet alleen individuen, maar ook de kracht van onze samenleving.

Als gemeente hebben we de verantwoordelijkheid om voorwaarden te scheppen voor gelijke kansen. Dit doen we door te investeren in een sterke basis – zoals toegankelijke voorzieningen, inclusieve scholen en een prettige en veilige leefomgeving – en kunnen we voorkomen dat achterstanden zich opstapelen en ‘de kloof’ tussen arm en rijk alsmaar groter wordt.

Om deze lokale uitdagingen aan te gaan sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen en benutten we onze lokale kracht: onze dorpskernen, waar verbondenheid en nabijheid kansen bieden voor maatwerk voor kansengelijkheid.

Dit willen we bereiken door in te zetten op:

Kansrijk opgroeien;

Veilig en weerbaar opgroeien;

Investeren in geletterdheid;

Succesvol inburgeren;

Vergroten van schoolaanwezigheid en beperken van ongeoorloofd verzuim.

Kansrijk opgroeien

Kansrijk opgroeien betekent dat kinderen en jongeren – vanaf de zwangerschap tot en met jongvolwassenheid (27 jaar) – kunnen rekenen op omstandigheden die een gezonde, veilige en evenwichtige ontwikkeling ondersteunen en daarmee kansen geeft om volwaardig te kunnen ontplooiën. Dat vraagt om een stabiele leefomgeving, toegankelijk en inclusief onderwijs, aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling en zowel fysieke als mentale gezondheid. De focus ligt niet alleen op het voorkomen van problemen, maar vooral op het versterken van de fysieke, sociale en onderwijskundige omgeving waarin jeugd dagelijks opgroeit.

Om deze ambities waar te maken, versterken we de verbinding tussen onderwijs en zorg. Een hechte samenwerking tussen kinderopvang, scholen, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp is essentieel om signalen snel te herkennen, ondersteuning tijdig te organiseren en te voorkomen dat problemen verergeren. Door domeinoverstijgend te werken en kinderen en jongeren in kwetsbare situaties tijdig in beeld te hebben en passende hulp te bieden houden we hun ontwikkelkansen op peil. Preventie en vroegsignalering²⁰ vormen daarbij het uitgangspunt: we investeren zoveel mogelijk in het voorkomen van achterstanden en vroegtijdig inzetten bij dreigende of pas ontstane achterstanden, zodat zwaardere zorg minder vaak nodig is.

In Ouder-Amstel krijgt het merendeel van de kinderen en jongeren de ruimte om zich breed te ontwikkelen en deel te nemen aan wat de gemeenschap te bieden heeft. Tegelijkertijd zien we dat kansen ongelijk verdeeld zijn en de ongelijkheid toeneemt. Vooral kinderen die opgroeien in armoede of in kwetsbare gezinssituaties worden hierdoor geraakt. Zij komen moeilijker tot leren en hebben minder toegang tot voorzieningen die geld kosten. Voor hen is toegang tot bijvoorbeeld sport, cultuur of educatieve activiteiten minder vanzelfsprekend, wat doorwerkt in hun leerontwikkeling en welzijn. Binnen Ouder-Amstel zijn deze situaties bij kinderen op bepaalde scholen nadrukkelijker aanwezig dan op andere. Het is van belang sociale integratie te bevorderen en segregatie (het ruimtelijk of sociaal gescheiden leven van groepen mensen) tegen te gaan zodat kinderen en jongeren in gemengde omgevingen kunnen leren, spelen en opgroeien en hun ontwikkelkansen minder worden beïnvloed door gescheiden

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

leefwerelden, achtergrond of buurt. Het tegengaan van segregatie vinden wij belangrijk omdat het direct invloed heeft op kansen, leefbaarheid en de sociale samenhang in de dorpen van gemeente Ouder-Amstel.

Daarnaast neemt de druk op jeugdhulp toe door maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de toename en zichtbaarheid van psychosociale problematiek, prestatiedruk en gezinsomstandigheden. Dit vraagt om extra aandacht voor mentale gezondheid, het voorkomen van schoolverzuim en het bieden van perspectief op een kansrijke toekomst. We richten ons op verschillende leeftijdsgroepen met een focus op de meest kwetsbare groepen en zetten in op nauwe samenwerking tussen jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, basisscholen en jeugdhulp, vooral bij jonge kinderen in kwetsbare situaties. Taalstimulering, brede scholen, inclusief onderwijs en een structurele aanpak van schoolverzuim vormen daarbij belangrijke pijlers.

Om kansengelijkheid te bevorderen voor kinderen die opgroeien in armoede, zetten we in op toegankelijke kindregelingen, zoals ondersteuning bij schoolkosten, en stimuleren we het gebruik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Daarnaast verliezen we kinderen in kwetsbare situaties niet uit het oog en zien we een stevige overdracht tussen betrokken professionals als basisafpraak. Ouders ondersteunen we via schuldhulpverlening en minimaregelingen, om financiële stress en de gevolgen daarvan voor het gezinsleven te verminderen. Dit doen we niet alleen voor ouders met een uitkering maar ook voor werkende ouders met een laag inkomen of die te maken hebben met een inkomensval²¹.

We benutten de kracht van groene buitenruimte, sport en cultuur als preventieve en verbindende factoren. Voor alle kinderen en jongeren die dat nodig hebben organiseren we ondersteuning dichtbij, laagdrempelig en in samenhang. Dat vraagt om nauwe samenwerking tussen welzijnsorganisaties, scholen en zorgpartners, met als uitgangspunt dat professionals om het kind heen samenwerken, aandacht hebben voor het gezinssysteem en actieve betrokkenheid van ouders.

²¹Een inkomensval (ook wel armoedeval) is de situatie waarin mensen er financieel op achteruitgaan wanneer ze meer gaan werken, een hoger salaris krijgen of uit een uitkering gaan, doordat toeslagen, regelingen of uitkeringen sneller dalen dan het inkomen stijgt.

Voorbeeld. Segregatie tegengaan door inzet van peuteraanbod

Naast de praktische (opvang)functie heeft peuteropvang een bewezen positieve invloed op de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Peuters van ouders die niet werken of minder financiële middelen hebben, maken hier vaak geen gebruik van en spelen daardoor vooral met kinderen uit vergelijkbare thuissituaties. Om dit te voorkomen ondersteunt de gemeente deze gezinnen via een tegemoetkoming in de kosten van (een deel van de) peuteropvang. Daarnaast worden aanbieders van peuteropvang gestimuleerd om heterogene groepen samen te stellen. Hierdoor komen peuters met verschillende achtergronden samen, krijgen ook kwetsbare kinderen ontwikkelkansen en wordt segregatie op jonge leeftijd actief tegengegaan.

Veilig en weerbaar opgroeien

In Ouder-Amstel streven wij naar een gemeente waar iedere jeugdige veilig kan opgroeien²², zich gezond kan ontwikkelen en volwaardig kan deelnemen aan de samenleving. Thema's zoals jeugdoverlast, (online) pesten, problematisch (social) mediagebruik en risico's op criminele aanwas vragen daarbij om een integrale en preventieve aanpak. Jeugdveiligheid is namelijk geen op zichzelf staand onderwerp; het raakt het gezin, de schoolomgeving, de wijk én de online leefwereld van jongeren.

Wij werken daarom structureel samen met ouders, scholen, politie en maatschappelijke partners. Door deze partners te verbinden en informatie tijdig te delen, creëren we een sociaal netwerk waarin jeugdigen zich beschermd en gezien voelen — thuis, op school, op straat en online. Ook een uitnodigende buitenruimte is hierbij van belang: een veilige leefomgeving draagt direct bij aan positieve ontwikkeling en vermindert risico's op onveilig gedrag.

Vroegsignalering vormt de kern van onze aanpak. Door zorgen in een vroeg stadium te herkennen en passende ondersteuning te bieden, voorkomen we dat problemen escaleren en zwaardere interventies nodig zijn. Dit geldt eveneens voor thema's als middelengebruik en crimineel gedrag: ook hier zetten we in op preventie, weerbaarheid en perspectief. Daarmee vergroten we de kansen van onze jeugdigen en verkleinen we de druk op het zorg- en veiligheidsdomein.

Investeren in geletterdheid

Investeren in de bestrijding van laaggeletterdheid is essentieel omdat beperkte taalvaardigheid en andere basisvaardigheden belangrijke voorspellers zijn van maatschappelijke uitsluiting. Onderzoek toont aan dat laaggeletterden minder actief deelnemen aan het sociale leven, minder maatschappelijk betrokken zijn en minder vertrouwen hebben in instituties. Daarnaast heeft laaggeletterdheid ingrijpende gevolgen voor de gezondheid: mensen met een lagere geletterdheid ervaren slechtere lichamelijke en mentale gezondheid, gebruiken meer zorg en minder preventieve diensten, en hebben doorgaans hogere sterfte- en ziektecijfers.

Ook is er een duidelijk verband tussen laaggeletterdheid en financiële problemen: laaggeletterden hebben gemiddeld een lager inkomen en lopen tweemaal zo vaak het risico om langdurig in armoede te leven, terwijl ruim 6% inderdaad daadwerkelijk langdurig onder de armoedegrens valt. Bovendien toont onderzoek aan dat laaggeletterdheid een significante rol speelt bij armoede en het ontstaan van problematische schulden: mensen met beperkte lees- en rekenvaardigheden missen vaak het overzicht in hun administratie, durven niet om hulp te vragen en raken daardoor sneller in (problematische) schulden. Mensen in armoede wonen daarbij vaker in meer versteende wijken, wat op zichzelf al leidt tot meer stress, minder mentale en fysieke gezondheid, minder beweging en minder sociale ontmoetingen.

Deze onderlinge verbanden – tussen taalvaardigheid, sociale participatie, gezondheid, schulden en armoede – illustreren waarom investeren in (basis) geletterdheid cruciaal is om gelijke maatschappelijke deelname, betere gezondheid en financiële zelfredzaamheid te bevorderen²³. In Ouder-Amstel nemen we, bij de aanvraag van een bijstandsuitkering en bij een traject vanuit schuldhulpverlening, standaard een Basismeter af bij de inwoner. We verwijzen door naar een passende cursus als dit nodig is. We zorgen dat docenten op de basisschool weten wat laaggeletterdheid is, hoe ze dit kunnen herkennen én hoe ze het bespreekbaar kunnen maken bij Nederlandssprekende ouders.

²²Veilig opgroeien in relatie tot kindermishandeling vind je in terug onder opgave 6.5 Zorg & Veiligheid.

²³Laaggeletterdheid in Noord-Holland, Laaggeletterd: moeite om mee te komen in de maatschappij - Planbureau Fryslân, Literacy and Health Outcomes: A Systematic Review of the Literature. [Relatie laaggeletterdheid en armoede - ECBO, WEB_SLS_Rapport_Armoede.pdf ([lezenenschrijven.nl]).

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Succesvol Inburgeren

Inburgering vormt de basis voor een succesvolle deelname aan de samenleving en het krijgen van kansen. Het stelt nieuwkomers in staat om zelfstandig te functioneren, actief mee te doen en zich verbonden te voelen met hun omgeving. Zonder een goed inburgeringsproces neemt het risico op sociale uitsluiting, werkloosheid en isolement toe.

Een goed inburgeringstraject opent de deur naar werk, onderwijs, sport, cultuur en andere maatschappelijke activiteiten. Het draagt bij aan economische zelfstandigheid, sociale cohesie en kennis van de Nederlandse taal, cultuur en regels. Dit voorkomt misverstanden en bevordert een inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen.

We zien inburgering niet alleen als taalverwerving, maar als een totaalpakket dat zelfredzaamheid, participatie en duurzame integratie stimuleert. Vanaf de start van het traject zetten we daarom in op participatie naar vermogen, zodat nieuwkomers onderdeel worden van de gemeenschap (bijvoorbeeld via sport of activiteiten) én zo snel mogelijk actief worden in werk, vrijwilligerswerk of opleiding.

Schoolaanwezigheid vergroten en ongeoorloofd verzuim beperken

In Ouder-Amstel is schoolverzuim beperkt (minder dan 3%), maar vaak zorgelijk van aard door psychosociale problemen, prestatiedruk en motivatieverlies. Langdurig verzuim en thuiszitters vormen een kleine, complexe groep, vergelijkbaar met landelijke trends van toenemende mentale klachten en wachttijden in jeugdhulp en speciaal onderwijs. Kinderen die structureel

onderwijs missen door verzuim, psychosociale problemen of motivatieverlies, lopen grotere risico's op leerachterstanden en latere ongelijkheid in opleiding en werk. Schoolaanwezigheid is daarmee een directe randvoorwaarde voor kansengelijkheid. We zetten daarom sterker in op monitoring van aanwezigheid en vroegsignalering van zorgelijk verzuim, zodat scholen, leerplicht, jeugdhulp en het Stevig Lokaal Team tijdig kunnen handelen wanneer afwezigheid zich opstapelt of signalen van afglijden zichtbaar worden. Door structurele

gegevensuitwisseling, gezamenlijke casusoverleggen en het vroegtijdig betrekken van ouders kunnen problemen eerder worden herkend en ondersteuning sneller worden ingezet.

We streven naar inclusief onderwijs dichtbij huis, met nauwe samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, zodat ieder kind passende ondersteuning krijgt en kansenongelijkheid en zorgelijk verzuim of schooluitval afneemt.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

6.2 Vitaal en gezond leven

Gezond leven is meer dan niet ziek zijn. Het gaat om keuzes die energie geven: bewegen, gezond eten, niet roken, geen alcohol onder de 18 en aandacht voor mentale gezondheid. Die keuzes worden makkelijker in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

Preventie is belangrijk in alle levensfasen: van een gezonde start bij kinderen en jongeren tot het vitaal blijven op oudere leeftijd. Door vroeg te investeren in gezonde gewoonten, versterken we de mentale en fysieke veerkracht van inwoners en verminderen we op termijn de druk op zorg en mantelzorgers.

Dit willen we bereiken door in te zetten op:

Een gezonde, groene en toegankelijke fysieke omgeving;

Gezonde keuzes maken;

Mentale gezondheid;

Voldoende bewegen.

Een gezonde, groene en toegankelijke fysieke omgeving

Een fysiek toegankelijke groene omgeving die uitnodigt tot beweging en ontspanning draagt bij aan de gezondheid en welzijn van onze inwoners. Wij willen dat inwoners dichtbij huis ruimte hebben om actief te zijn, elkaar te ontmoeten en zich comfortabel voelen. Met meer ouderen groeit de behoefte aan toegankelijke, groene klimaat flexibele openbare en publieke ruimte, veilige stoepen en ontmoetingsplekken. Zo voorkomen we sociale isolatie en bevorderen we een actieve leefstijl voor alle generaties.

Het is ook van belang dat de leefomgeving aansluit bij de behoeften van kinderen en jongeren. Voor hen betekent dit voldoende veilige speel- en sportplekken, aantrekkelijke routes om te lopen en fietsen naar school of sport, en openbare ruimte waar zij zich welkom en gezien voelen. Een gezonde fysieke omgeving stimuleert jongeren om te bewegen en elkaar te ontmoeten, dit draagt bij aan hun mentale weerbaarheid. Door ruimte te bieden aan verschillende leeftijdsgroepen voorkomen we uitsluiting en bevorderen we ontmoeting tussen generaties. Zo draagt de inrichting van de leefomgeving bij aan een actieve en gezonde leefstijl voor alle inwoners.

Een toekomstbestendige leefomgeving ondersteunt inwoners niet alleen in het hier en nu, maar zorgt dat zij ook later prettig kunnen blijven wonen en zich vrij kunnen bewegen. In de Woon-Zorgvisie²⁴ staat dat wonen, zorg en leefomgeving sterker met elkaar moeten worden verbonden. Een gezonde, toegankelijke en veilige openbare ruimte vormt daarvoor de basis. Denk aan levensloopbestendige wijken, dementievriendelijke omgevingen, passende woonvormen, nabijheid van zorg en welzijn én voldoende speel- en ontmoetingsplekken voor jonge gezinnen.

Als gemeente spelen we hier proactief op in door te investeren in integrale woonzorgconcepten, toegankelijke (groene) voorzieningen en versterking van mantelzorgnetwerken.

Gezonde keuzes maken

De omstandigheden waarin mensen worden geboren, opgroeien, wonen en werken hebben grote invloed op hun gezondheid. Wie leeft met financiële zorgen, in een ongezonde leefomgeving of met langdurige stress, heeft minder kansen om gezonde keuzes te maken. In wijken met weinig groen, veel fastfood en slechte woonkwaliteit komen gezondheidsproblemen vaker voor. Dit leidt tot grote verschillen: mensen met een lage sociaaleconomische status leven gemiddeld vijf jaar korter en missen veertien gezonde levensjaren. Om inwoners te ondersteunen bij het maken van gezonde keuzes, richten wij ons niet alleen op individueel gedrag, maar vooral op het creëren van omstandigheden waarin de gezonde keuze de makkelijke keuze is. Dit doen we door te investeren in een gezonde leefomgeving, toegankelijke voorzieningen en duidelijke informatievoorziening over gezond leven. Daarnaast versterken we vaardigheden en bewustwording, onder andere via scholen, wijkgerichte initiatieven en samenwerking met maatschappelijke partners en zorgprofessionals.

²⁴Woon-Zorgvisie Ouder-Amstel 2025-2040

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Gezondheid hangt samen met factoren als inkomen, werk, huisvesting en sociale omgeving. Daarom is een brede, integrale aanpak nodig: gezondheid in alle beleidsdomeinen. Alleen door samen te werken op terreinen als wonen, onderwijs, werk en mobiliteit kunnen we gezondheidsachterstanden verkleinen en iedereen de kans geven om gezond en veerkrachtig te leven. Om dit te bereiken werken we met andere gemeenten, de GGD en zorgverzekeraars samen aan vijf ketenaanpakken, die landelijk worden doorgevoerd tot basisfunctionaliteiten²⁵. Het gaat om de volgende ketenaanpakken/ basisfunctionaliteiten:

1. Kansrijke Start – ondersteuning in de eerste 1000 dagen voor kinderen en (toekomstige) ouders in kwetsbare situaties.
2. Valpreventie ouderen – vergroten van zelfredzaamheid en voorkomen van vallen.
3. De aanpak overgewicht en obesitas bij volwassenen – begeleiding van volwassenen naar een duurzaam gezond gewicht.
4. Sociaal verwijzen (o.a. Welzijn op recept) – doorverwijzing naar welzijnsactiviteiten of hulp bij geldzorgen.
5. Laagdrempelige steunpunten voor mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA).

²⁵<https://open.overheid.nl/documenten/foa3eb6a-ca4c-4c79-bo2c-4fo5obb561co/file>

Mentale gezondheid

Mentale gezondheid is een zorgpunt in Nederland, zo ook in Ouder-Amstel. Op dit moment zien we dat er extra aandacht nodig is voor de druk op de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Diverse factoren dragen bij aan de toename van mentale problemen, waaronder: prestatiedruk, onzekerheid over de toekomst, pesten online en fysiek, en een groeiend gevoel van eenzaamheid, een te weinig groene omgeving en weerbaarheid. De rol van sociale media is hierin significant: jongeren worden continu blootgesteld aan ideaalbeelden, online vergelijking, en digitale sociale druk, wat kan leiden tot een negatief zelfbeeld en verhoogde stress. Extra aandacht is nodig voor meisjes, die op vrijwel alle mentale gezondheidsindicatoren ongunstiger scoren dan jongens²⁶. Zij ervaren vaker gevoelens van somberheid, angst en onzekerheid, wat vraagt om een gerichte aanpak die rekening houdt met de verschillen tussen mannen en vrouwen. De afgelopen tien jaar (2016-2025) nam het aantal suïcides onder jongeren tot 30 jaar met 22% toe. De toename is het grootst bij jonge vrouwen²⁷. De gemeente wil de mentale gezondheid van jeugdigen, jongeren en jongvolwassenen versterken door het vergroten van veerkracht, het verkleinen van eenzaamheid en het verbeteren van vroegsignalering en laagdrempelige ondersteuning, met extra aandacht voor meisjes.

Per 1 januari 2026 treedt de Wet integrale suïcidepreventie in werking. Deze wet verplicht gemeenten om structureel beleid te voeren op het gebied van suïcidepreventie. Op dit moment onderzoeken wij hoe we deze taak lokaal en regionaal het beste kunnen inrichten, zodat inwoners tijdig passende ondersteuning krijgen.

In Ouder-Amstel zien we, net als in veel andere gemeenten, een toename van situaties waarin inwoners onbegrepen gedrag vertonen. Dit uit zich op

verschillende terreinen, zoals in de openbare ruimte, in de woonomgeving en bij maatschappelijke voorzieningen. Het gaat bijvoorbeeld om meldingen van overlast, verwardheid, grensoverschrijdend gedrag of zorgmijndend gedrag waarbij inwoners vastlopen en waarbij reguliere ondersteuning niet altijd voldoende aansluit.

²⁶GGD Gezondheidsmonitor 2024

²⁷Suïdecijfers 2025: zorgen jongeren ondanks daling onder middelbare leeftijd | 113 Zelfmoordpreventie

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Vaak ligt aan onbegrepen gedrag complexe psychische problematiek ten grondslag. Dit kan voortkomen uit intense angst, trauma of cognitieve uitdagingen, en hangt geregeld samen met aandoeningen zoals ADHD²⁸, depressie of dementie. Om de ondersteuning voor deze doelgroep te verbeteren, neemt Ouder-Amstel deel aan het door ZonMw²⁹ gefinancierde project Grip op Onbegrip. Binnen dit project werken professionals en ervaringsdeskundigen nauw samen om ervaringskennis verder te ontwikkelen en deze structureel in te zetten in de ondersteuning. Het doel is om van elkaar te leren en de huidige aanpak voor mensen met zeer complex gedrag duurzaam te versterken.

Verder werken we aan de doorontwikkeling van een Mentaal Gezondheidsnetwerk: een regionaal samenwerkingsverband tussen huisartsen, het sociaal domein en de geestelijke gezondheidszorg (ggz). Dit netwerk moet ervoor zorgen dat mensen met mentale klachten sneller passende hulp ontvangen.

In Ouder-Amstel is deze samenwerking hard nodig. We zien dat steeds meer inwoners te maken hebben met mentale druk, stress, eenzaamheid of psychische klachten. Daarnaast loopt een groep inwoners vast tussen verschillende domeinen, bijvoorbeeld doordat zij tussen huisartsenzorg, wijkteam en specialistische ggz heen en weer bewegen zonder dat één partij volledig overzicht heeft. Dat leidt tot vertraging in de ondersteuning, hogere belasting van professionals en risico's op escalatie, zoals crisisopnames of toenemend onbegrepen gedrag in de samenleving. Een beter afgestemd netwerk zorgt ervoor dat signalen eerder worden herkend, ondersteuning sneller wordt ingezet en inwoners minder vaak tussen wal en schip vallen.

Inmiddels is gestart met het voeren van het verkennend gesprek en met domeinoverstijgend casusoverleg. Hiermee zijn de eerste stappen gezet richting een beter afgestemde en integrale ondersteuning, waarin organisaties gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor tijdige, passende en samenhangende hulp.

Voldoende bewegen

Voldoende bewegen is essentieel voor een gezonde leefstijl en het voorkomen van chronische aandoeningen, zowel op latere leeftijd als tijdens het opgroeien. Toch voldoet een aanzienlijk deel van de bevolking – waaronder ook kinderen en jongeren – niet aan de beweegrichtlijnen. Op jonge leeftijd leidt onvoldoende bewegen tot een verhoogd risico op overgewicht en verminderde motorische en mentale ontwikkeling, terwijl beweggewoonten in deze levensfase vaak bepalend zijn voor het gedrag op latere leeftijd.

Daarnaast vormt valproblematiek bij ouderen een groeiend gezondheidsrisico: 28% van de 65-plussers valt jaarlijks minstens één keer, met grote gevolgen voor zelfstandigheid en zorgkosten. Deze ontwikkelingen vragen om een integrale aanpak gericht op het stimuleren van bewegen gedurende de hele levensloop en het voorkomen van valincidenten.

In Ouder-Amstel zetten we de huidige aanpak op valpreventie voort. Tegelijk stimuleren we beweeggedrag bij alle leeftijden, met specifieke aandacht voor kinderen en jongeren, ouderen, mensen met een beperking en inwoners met een lage sociaaleconomische status. Voor jeugd ligt de focus op een bewegingsrijke leefomgeving, veilige routes om te lopen en fietsen, voldoende speel- en sportvoorzieningen in de buurt en samenwerking met scholen, kinderopvang en sportverenigingen.

Door betaalbare sport- en beweegactiviteiten, de inzet van buurtsportcoaches, samenwerking met lokale verenigingen en gerichte communicatiecampagnes willen we beweegdrempels verlagen en bijdragen aan een gezonde en actieve leefstijl voor alle inwoners.

²⁸ADHD staat voor Attention Deficit Hyperactivity Disorder (aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit). Het is een neurobiologische aandoening gekenmerkt door aanhoudende patronen van onoplettendheid, hyperactiviteit en impulsiviteit. ADHD beïnvloedt de concentratie, organisatie en rust, wat kan leiden tot uitdagingen op school, werk en in sociale situaties.

²⁹ZonMw staat voor Zorg Onderzoek Nederland / Medische Wetenschappen. Het is een organisatie die onderzoek en innovatie in gezondheid, zorg en welzijn programmeert en financiert, vaak in opdracht van het Ministerie van VWS en NWO.

6.3 Bestaanszekerheid

Iedere inwoner, ongeacht achtergrond of levensfase, heeft recht op een stabiele basis om volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. Bestaanszekerheid betekent zekerheid over inkomen en daarmee toegang tot huisvesting, zorg en onderwijs. Het gaat niet alleen om financiële stabiliteit, maar ook om perspectief, vertrouwen en de ruimte om eigen keuzes te maken.

Werk speelt hierin een belangrijke rol. Werk biedt niet alleen inkomen, maar ook structuur, sociale contacten en draagt bij aan fysieke en mentale gezondheid. Mensen die beschikken over werk, dat ook voldoende bestaanszekerheid biedt, hebben vaak een gezondere levensstijl en ervaren minder eenzaamheid.

Tegelijkertijd zien we dat sociaaleconomische verschillen – bijvoorbeeld door geen werk of laagbetaald werk – leiden tot grote gezondheidsverschillen. Inwoners met een laag inkomen leven gemiddeld korter en hebben vaker chronische klachten. Het versterken van bestaanszekerheid, en daarmee ook arbeids- en inkomensperspectief, is daarom niet alleen een economische opgave, maar ook een welzijns- en gezondheidsopgave.

Dit willen we bereiken door in te zetten op:

Het bevorderen van uitstroom naar werk;

Een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, met specifieke aandacht voor het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten;

Het tegengaan van armoede;

Het voorkomen en verminderen van schulden;

Het verkleinen van de woningschaarste voor kwetsbare inwoners.

Uitstroom naar werk bevorderen

Ouder-Amstel heeft een gunstige arbeidsmarktpositie. Onze cijfers laten zien (zie kader) dat de gemeente economisch gezond is en de arbeidsparticipatie van inwoners hoog is. Ondanks de hoge participatie zijn er aandachtspunten. Ons werkloosheidspercentage (3,5%) ligt iets boven omliggende gemeenten. Jongeren stromen relatief minder uit naar werk. Wij zullen lokaal en regionaal meer inzetten op de uitstroom van jongeren naar werk.

Daarnaast hebben inburgeraars onvoldoende mogelijkheden om op de werkplek de Nederlandse taal te leren. Dit bevordert niet duurzame uitstroom. Hierover zullen wij in gesprek gaan met werkgevers en de partijen die betrokken zijn bij inburgering.

WW en bijstand in cijfers

Circa 349 inwoners ontvangen een WW- of bijstandsuitkering. Ongeveer 200 huishoudens leven van bijstand (3% van alle huishoudens). Er leven minder kinderen in uitkeringsgezinnen dan landelijk (3% versus 6% landelijk).

Ongeveer 1,5 % van de huishoudens in Ouder-Amstel leeft met werk op of rond het sociale minimum (het wettelijk netto inkomen dat iemand nodig heeft voor levensonderhoud, gebaseerd op bijstandsnormen), oftewel hebben problemen met rondkomen ondanks inkomens uit werk, uitkering of een eigen bedrijf. Daarnaast kampt met financiële problemen of heeft moeite met rondkomen, zelfs met werk in loondienst of eigen onderneming. Concreet betekent dit dat begin 2024 530 huishoudens in Ouder-Amstel te maken hadden met problematische schulden (8%), waarvan 300 huishoudens langdurig (meerdere jaren, waarbij de schulden niet binnen afzienbare tijd zelfstandig kunnen worden opgelost).

Sterke uitgangspositie

De arbeidsparticipatie in de gemeente van 74,2% ligt boven het landelijk gemiddelde (73,2 %). De regio Amsterdam-Amstelland biedt een sterke economische basis, met meer dan 16.500 banen in Ouder-Amstel – meer banen dan inwoners. De grootste sectoren zijn zakelijke dienstverlening en informatie & communicatie.

Aansluiten onderwijs op werk in relatie tot voortijdig schoolverlaters

Een soepele overgang van onderwijs naar werk is cruciaal voor de toekomst van jongeren. Toch ervaren sommige jongeren een kloof tussen hun opleiding en de arbeidsmarkt en komen thuis te zitten. Dit speelt vooral op het mbo of bij de jongeren in een kwetsbare positie die uitstromen van het praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, VMBO-basis of de entreeopleiding die extra begeleiding nodig hebben om een passende werkplek te vinden.

Los van de genoten opleiding hangt uitval tijdens de opleiding of het ervaren van een kloof nadien, vaak samen met mentale en psychosociale problematiek. Het voorkomen van voortijdig schoolverlaten vraagt daarom om een integrale aanpak waarin onderwijs, jeugdhulp en werkgevers samenwerken. Zowel lokaal als regionaal zetten we in op het terugdringen van voortijdig schoolverlaters door mentale factoren, met ondersteuning vanuit jeugdzorg op de mentale factoren. Daarnaast onderzoeken we alternatieve routes naar werk voor jongeren zonder startkwalificatie. Denk aan werken met praktijkcertificaten en 'on the job'-certificering, zodat jongeren perspectief houden op duurzame inzetbaarheid en doorstroom naar andere functies.

Een complicerende factor is dat het ontbreekt aan Voorgezet Onderwijsinstellingen in Ouder-Amstel. Kinderen uit onze gemeente zitten in andere gemeenten op school, waardoor we ons extra moeten inspannen ze op school te bereiken.

Voor jongeren die niet meer in beeld zijn bij onderwijs maar wel een uitkering ontvangen hebben wij al enige jaren het Jongerenloket ingericht, wat ook aansluit

op de regionale aanpak Jeugdwerkloosheid en de toekomstige wet van School naar Werk.

Alle jongeren van 16 tot 27 jaar die zich bij ons melden met een ondersteuningsvraag op het gebied van werk, opleiding en/of geldzorgen worden begeleid. Met als doel (duurzaam) mee kunnen doen in de samenleving. In feite fungeert het Jongerenloket al enige jaren als een jongeren-vangnet waarin de lijnen tussen de diverse domeinen worden verbonden.

Vroegtijdig schoolverlaters

In het schooljaar 2023–2024 verliet 2,3 % van alle middelbare scholieren en mbo-studenten in Ouder-Amstel zonder diploma het onderwijs. Landelijk was het gemiddeld percentage 3% (bron: CBS: Voortijdig schoolverlaters; geslacht, woonregio | CBS).

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Armoede tegengaan

Hoewel Ouder-Amstel over het algemeen gunstige sociaaleconomische omstandigheden kent, groeit de druk op voorzieningen door onder meer bestaansonzekerheid, migratie en mentale problematiek. Vooral in Duivendrecht leeft een groep inwoners in relatieve armoede. Deze armoede raakt niet alleen het inkomen, maar ook gezondheid, ontwikkelkansen en participatie.

Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau laat bovendien zien dat sociale groepen elkaar steeds minder ontmoeten, waardoor de tweedeling tussen arm en rijk toeneemt en sociale cohesie onder druk staat. Ook binnen en tussen de kernen van Ouder-Amstel zijn verschillen in welvaart merkbaar.

Armoede heeft een directe impact op de ontwikkelkansen van kinderen en jongeren. Stressvolle thuissituaties, beperkte toegang tot sport, cultuur en onderwijs, en achterstanden in de vroege ontwikkeling kunnen doorwerken in schoolprestaties en latere kansen op de arbeidsmarkt. Wij vinden het van groot belang dat talent en inzet, ondersteund door gelijke kansen, de toekomst bepalen – niet iemands afkomst of sociale achtergrond. Daarom investeren we in een sterke sociale basis, vroegtijdige ondersteuning en preventie. Door vroegsignalering en versterkte samenwerking met scholen, welzijnsorganisaties, maatschappelijke partners en inwoners voorkomen we dat problemen zich opstapelen. Met behulp van diverse minimaregelingen en subsidies, waaronder het Sport en Cultuur Fonds vergroten wij de toegang tot sport, cultuur, onderwijs en andere voorzieningen voor inwoners met een smalle beurs, zodat niemand wordt buitengesloten en iedereen volwaardig kan meedoen.

Daarnaast richten we ons op het verlagen van woonlasten en het voorkomen van energiearmoede. We ondersteunen huishoudens met beperkte financiële middelen bij het isoleren van woningen en het aanschaffen van energiezuiniger witgoed²⁸. Dit zorgt niet alleen voor een comfortabeler en duurzamer woonmilieu, maar verkleint ook de financiële kloof tussen inwoners.

Met deze integrale aanpak zetten we in op het doorbreken van hardnekkige armoede en kansenongelijkheid, versterken we sociale cohesie en bouwen we aan een samenleving waarin iedere inwoner van Ouder-Amstel toegang heeft tot een gezonde, veilige en kansrijke toekomst.

Schulden voorkomen

Schulden leiden vaak tot een opeenstapeling van problemen zoals afsluiting van energie, geen toegang tot zorg en in het ergste geval huisuitzetting. Veel inwoners melden zich laat of helemaal niet. Daarom werken we samen met partners, vrijwilligers en professionals aan het onder de aandacht brengen van het ondersteuningsaanbod voor mensen die in de problemen dreigen te raken, het vroeg signaleren van beginnende betalingsachterstanden en snelle en laagdrempelige toegang tot ondersteuning. De ondersteuning is gericht op stabilisatie van de financiële situatie en het oplossen van de schulden door middel van een schuldregeling. Met oog voor de oorzaken en effecten op andere leefdomenieren werken we samen met inwoners toe naar een duurzaam schuldenvrije toekomst.

Verminderen woningschaarste voor inwoners in kwetsbare situaties

Er is een groeiende behoefte aan opvang en beschermd wonen voor inwoners in kwetsbare situaties, zoals mensen die dakloos dreigen te worden of niet zelfstandig kunnen wonen. Bijvoorbeeld als gevolg van echtscheiding in combinatie met het gebrek aan betaalbare woningen. Kleinschalige woonvormen en begeleiding gericht op herstel helpen hen om weer mee te doen in de samenleving. Met onze regionale collega's en op lokaal niveau met onze collega's van de afdeling Gebiedsontwikkeling zal dit vraagstuk verder worden uitgewerkt.

²⁸Dit doen we via het Duurzaamheidsbeleid van de gemeente Ouder-Amstel.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

6.4 Sociale participatie en inclusie

Een sterke sociale leefomgeving en nabijheid van steun vormen de basis voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Wij willen dat inwoners zich verbonden voelen, sociale contacten kunnen onderhouden en tijdig toegang hebben tot passende ondersteuning – formeel en informeel.

Of het nu gaat om werk, onderwijs, sport, cultuur of sociale activiteiten: wij geloven dat iedereen een plek verdient en zich gehoord moet voelen. Inclusie is niet te vatten in een losse actie, maar een structurele aanpak die terugkomt in alles wat we doen en zo bijdraagt aan een sterke, verbonden gemeenschap.

Dit willen we bereiken door in te zetten op:

Inclusiviteit en respect als thema's voor jeugd;

Vrijwilligers en mantelzorgers behouden en uitbreiden;

Stimuleren van meedoen en ontmoeten;

Toegankelijke voorzieningen.

Inclusiviteit en respect als thema's voor jeugd

Voor het bevorderen van inclusiviteit en respect zetten we in op de brede ontwikkeling van kinderen en jongeren. In het primair onderwijs stimuleren we burgerschapsvorming door leerlingen te laten kennismaken met democratische waarden, het respecteren van meningsverschillen en het vormen van een eigen, zelfbewuste en weerbare houding. Ook krijgen kinderen inzicht in de werking van de lokale politiek en het maken van maatschappelijke keuzes. Parallel hieraan ondersteunen we de identiteitsontwikkeling van jongeren en bevorderen we respect voor verschillen in achtergrond, geaardheid en cultuur. Dit doen we onder meer door het stimuleren van gelijkwaardigheid in het primair onderwijs en het

regionaal verkennen van interventies tegen pestgedrag en voor de acceptatie van de LHBTIQ+-gemeenschap' onder middelbare scholieren. Zo zetten we in op een sociaal veilige omgeving waarin alle jongeren zichzelf kunnen zijn en elkaar met respect benaderen.

'LHBTIQ+' staat voor lesbisch, homo, bi, transgender, intersekse en queer, waarbij het plusteken verwijst naar andere genderidentiteiten en seksuele oriëntaties die niet expliciet in de afkorting genoemd zijn.

Vrijwilligers en mantelzorgers behouden en uitbreiden

Vrijwilligerswerk zorgt voor verbondenheid tussen mensen en vormt een netwerk voor mensen met geen, een klein of een inadequaar netwerk. Daarnaast zijn vrijwilligers een welkome en onmisbare aanvulling in de zorg, sport, cultuur en talloze andere gebieden.

Mantelzorg en actieve betrokkenheid in de buurt, zoals vrijwilligerswerk en burenhulp, helpen om eenzaamheid van inwoners tegen te gaan. Daarnaast kan het de zorgvraag dempen en sociale netwerken versterken. Door vrijwilligerswerk en mantelzorg te stimuleren, versterken we sociale netwerken, verminderen we eenzaamheid en dragen we bij aan het verlichten van de druk op de formele zorg.

Gezien de trends en demografische gegevens is de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers van groot belang voor het Sociaal Domein in Ouder-Amstel de komende jaren. Het mantelzorgpotentieel – het aantal mensen tussen de 50 en 75 jaar dat zorg zou kunnen bieden aan 85-plussers – neemt de komende jaren sterk af. Waar er in 2022 nog ruim 10 potentiële mantelzorgers per 85-plusser waren, daalt dit aantal richting 2040 naar ongeveer 6²⁹.

Wat betreft vrijwilligerswerk laat Ouder-Amstel momenteel een relatief hoog percentage zien: 26,3% van de volwassenen doet vrijwilligerswerk, wat boven het landelijke gemiddelde van 24,9% ligt. Toch is ook hier sprake van een dalende trend, die landelijk al sinds 2016 zichtbaar is. Gezien deze ontwikkelingen is het essentieel dat Ouder-Amstel actief inzet op het ondersteunen van mantelzorgers en het structureel werven, ondersteunen van organisaties met kennis en netwerkverbindingen.

Stimuleren meedoen en ontmoeten

Een inclusieve samenleving begint bij mogelijkheden om mee te doen en elkaar te ontmoeten. Fysieke en maatschappelijke voorzieningen zoals groene buitenruimte, dorpshuizen en sportverenigingen spelen hierin een cruciale rol: zij bieden een laagdrempelige plek waar inwoners samenkomen, activiteiten ondernemen en sociale contacten opbouwen. Het activiteitenaanbod in de dorpshuizen en bij de sportverenigingen is divers en sluit aan bij verschillende doelgroepen: jongeren, ouderen en mantelzorgers. Door (inclusieve) activiteiten en sportieve programma's te organiseren, creëren we ontspanning en ondersteuning en versterken we sociale steunstructuren en gemeenschapszin.

Toegankelijke voorzieningen

Door in te zetten op een groene, multifunctionele en toegankelijke inrichting van buitenruimte en vastgoed kan iedereen – ongeacht leeftijd, beperking of achtergrond – gebruik maken van onze voorzieningen. Dit is een voorwaarde voor sociale participatie. Dorpshuizen, sportaccommodaties en openbare ruimten worden ingericht met oog voor diversiteit en ontmoeting. Daarnaast benutten we online platforms om vraag en aanbod van sport, cultuur en gemeentelijke ruimten effectief te verbinden. Zo maken we het eenvoudig om activiteiten te vinden, ruimtes te reserveren en het gebruik van voorzieningen te optimaliseren. Dit vergroot niet alleen de toegankelijkheid, maar ook de efficiëntie en het bereik van onze maatschappelijke infrastructuur.

²⁹Sterke daling van potentiële mantelzorgers in de toekomst | Planbureau voor de Leefomgeving

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

6.5 Zorg en veiligheid

Onze opgave ten aanzien van zorg en veiligheid draait om het zoeken naar de juiste balans tussen normaliseren, ondersteuning bieden en het toegankelijk en beschikbaar houden van specialistische zorg. Daarbij streven we naar normaliseren: gewone problemen zoveel mogelijk oplossen in het eigen netwerk of via preventieve voorzieningen, zodat zorg en ondersteuning betaalbaar en toekomstbestendig blijven.

Zware, specialistische zorg is en blijft beschikbaar als vangnet, maar is erop gericht om de meest kwetsbare inwoners te helpen om zo snel mogelijk weer zo zelfredzaam mogelijk te worden. Dit vraagt om lef en maatwerk en een brede blik waarbij wij soms bewust afwijken van standaardoplossingen, dat wil zeggen meteen zorg inzetten, om te voorkomen dat mensen onnodig in zware zorg terechtkomen of er crisis ontstaan door wachtlijsten. Zo blijft deze zorg beschikbaar voor de inwoners die het het meest nodig hebben.

Als ondersteuning nodig is, bieden we integrale hulp. Dat betekent dat we, net zoals bij zware zorg, breed kijken naar alle leefgebieden en zoeken naar achterliggende oorzaken van ontstane problemen. Zo hebben we meer kans op duurzame oplossingen die niet alleen symptomen bestrijden, maar bijdragen aan een stabiele en gezonde leefsituatie. In sommige gevallen valt een probleem niet op te lossen, maar kijken we met de inwoner hoe de situatie zo dragelijk mogelijk wordt.

Dit willen we bereiken door in te zetten op:

De beweging van zorg naar gezondheid ondersteunen (normaliseren);

Zorg en ondersteuning dichtbij;

Integrale lokale samenwerking versterken waar nodig;

Specialistische (jeugd)zorg toegankelijk houden;

Iedereen een veilig thuis;

Regionale samenwerking rond zorg en ondersteuning behouden.

De beweging van zorg naar gezondheid ondersteunen

Gemeenten hebben met de Rijksoverheid, zorgverzekeraars, zorgpartijen en GGD'en twee akkoorden gesloten: het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het primaire doel is om de zorg voor de toekomst toegankelijk en beheersbaar te houden. Deze beweging is inmiddels in gang gezet. Om de beweging succesvol te laten zijn zal de komende jaren op zowel regionaal- als lokaal niveau aandacht nodig blijven voor preventie, een sterkere samenwerking tussen het sociaal- en het medisch domein en een betere zichtbaarheid en verbinding van het aanbod. Met het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdlijnenakkoord voor de Ouderenzorg (HLO) zal het Rijk deze beweging de komende jaren blijven ondersteunen en zullen we hier lokaal invulling aan blijven geven.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Zorg en ondersteuning dichtbij

In Ouder-Amstel begint ondersteuning bij familie, vrienden, buren en de verdere sociale omgeving. Als dat niet voldoende is, kun je terecht bij het welzijns- en maatschappelijk werk en natuurlijk bij andere zorgverleners zoals de huisarts. Hier kijken we samen naar wat iemand zelf kan doen, met hulp van het eigen netwerk en welke preventieve oplossingen mogelijk zijn. Is er meer hulp nodig? Dan is er een laagdrempelige ingang via de gemeente: het Sociaal Loket van Duo+¹.

De professionals van het Sociaal Loket werken samen met welzijnswerk, scholen, huisartsen en andere partners in het voorliggende veld. Ouder- en kindcoaches spelen een belangrijke rol in het verbinden van jeugdhulp met andere partners (zoals het onderwijs en maatschappelijk werk), zodat kinderen en gezinnen op tijd passende hulp krijgen. Indien problemen complex en multidisciplinair zijn, hebben we het Sociaal Team Ouder-Amstel.

Ondanks dat er al veel beschikbaar is, werken we met de regio gemeenten samen aan de ontwikkeling van Stevige Lokale Teams. Deze ontwikkeling komt voort uit de landelijke hervormingsagenda Jeugd. Vanaf 2027 helpen deze integrale teams om zorg en preventie (nog) beter op elkaar aan te laten sluiten. Dit heeft invloed op hoe inwoners toegang krijgen tot zorg. We kijken in de regio Amstelland bij deze ontwikkeling niet alleen naar de organisatie van jeugdhulp, maar naar de organisatie van alle zorgtaken die de gemeente heeft.

We zien dat bij alle doelgroepen de zorgvraag stijgt en complexer wordt. Daarom zetten we in toenemende mate in op een netwerk van zorg en

Innovatie en zorg dichtbij in Ouder-Amstel: Lang Leve Thuisflat

In oktober 2025 is in De Drienburg (flat) een Lang Leve Thuisflat (LTFF) gestart. Lang Leven Thuisflat (LLTF) is een integrale aanpak waarin wonen, welzijn en zorg samenkomen op één locatie: de flat of buurt waar ouderen dagelijks wonen. Het doel is dat bewoners zo lang mogelijk prettig, veilig en zelfstandig kunnen blijven wonen – ook als hun zorg- of ondersteuningsvraag toeneemt. In een Lang Leven Thuisflat werken één woningcorporatie, één welzijnsorganisatie en één zorgpartij samen met bewoners aan een seniorvriendelijke leefomgeving.

ondersteuning dichtbij huis, met wijkverpleegkundigen en laagdrempelige voorzieningen. Om de mogelijkheden van dit netwerk te verstevigen, onderzoeken we met andere zorgpartners de komende jaren de mogelijkheden van innovatieve vormen van ondersteuning en digitale zorgoplossingen. Deze kunnen de zelfredzaamheid bevorderen waardoor mensen onder andere verantwoord langer thuis kunnen blijven wonen en overbelasting van mantelzorgers verminderd wordt. Dit draagt ook bij aan de toekomstbestendigheid van het zorgsysteem. De verdere ontwikkeling van de toegang tot ondersteuning en zorg de komende jaren staat beschreven in paragraaf 7.1.

De kern: community care (zorgen voor elkaar), waarbij de formele zorg verschuift naar informele ondersteuning en bewonerskracht. Elke locatie werkt met een vast team van professionals én bewoners die samen verantwoordelijk zijn voor uitvoering, signalering en het versterken van de gemeenschap. Dit gebeurt cyclisch, kleinschalig en met oog voor wat écht werkt.

¹Duo+ ondersteunt de gemeente Ouder-Amstel bij de uitvoering van taken in het Sociaal Domein. Dit omvat onder andere het behandelen van klantvragen, het verwerken van aanvragen, het beheren van contracten en het uitvoeren van administratieve processen voor onder andere de Wmo, Jeugdwet en de Participatiewet. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het beleid en de besluiten; Duo+ helpt bij de uitvoering daarvan.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Integrale lokale samenwerking versterken waar nodig

Samenwerking tussen wonen, veiligheid, onderwijs, jeugdhulp, Wmo, welzijn en eerste- en tweedelijnszorg en fysieke omgeving (inrichting van de buitenruimte) is essentieel om duurzame oplossingen te realiseren voor de uitdagingen waar we voor staan. Zowel bij het ondersteunen van inwoners in een kwetsbare situatie, als bij het voorkomen van toekomstige uitdagingen. Dit betekent dat we niet langer vanuit losse domeinen werken, maar gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het welzijn van inwoners. Dit beleidsplan is een eerste stap die helpt om gezamenlijke doelen en meetbare resultaten vast te leggen, zodat iedereen werkt vanuit dezelfde visie en prioriteiten.

In de praktijk kunnen we dit concreet maken door de bestaande multidisciplinaire samenwerking in de kernen te behouden en erop voort te bouwen rond de maatschappelijke opgaven en bijbehorende doelen. Na het vaststellen van dit plan onderzoeken we waar versterking van de samenwerking nodig is om de gewenste doelen te bereiken (zie ook hoofdstuk 7.1).

Specialistische (Jeugd)zorg toegankelijk houden

De aankomende jaren staan wij voor de uitdaging jeugdzorg betaalbaar en beschikbaar te houden. De stijgende kosten en toenemende (complexe) vraag naar gespecialiseerde hulp van de afgelopen jaren zet budgetten onder druk. Dit vraagt om een dubbele beweging: het versterken van preventie en vroegsignalering om problemen te voorkomen en/of tijdig aan te pakken, én het normaliseren en collectief benaderen van de zorgvraag. We geloven daarbij ook dat kinderen niet individueel eigenaar zijn van een probleem, maar dat

vooral gekeken moet worden naar de context om tot duurzame oplossingen te komen. Vaak kunnen gezinnen, scholen en het eigen netwerk ondersteuning bieden. Soms is collectieve ondersteuning beter passend dan individualistische specialistische zorg. En soms gaat het ook om het accepteren en verduren van een situatie en is iets niet helemaal op te lossen, waarbij wel steun geboden kan worden.

Wij willen deze omslag lokaal realiseren door passende laagdrempelige en vrij toegankelijke ondersteuning op tijd of vroegtijdig in te zetten. Met het inzetten van professionele (jeugd)hulp zijn we terughoudend. We geloven niet dat zorg de beste oplossing is voor ieder probleem. We doen dit vooral als het nodig is om een kwetsbare situatie te stabiliseren én als dit bijdraagt aan het oplossen van de oorzaken van een ervaren probleem. Hiermee willen wij bijdragen aan het beschikbaar houden van de specialistische zorg voor hen die de zorg nodig hebben.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
6.1 Kansengelijkheid	6.2 Vitaal en gezond leven	6.3 Bestaanszekerheid	6.4 Sociale participatie en inclusie	6.5 Zorg & veiligheid	6.6 Overzicht opgaven en doelen		

Iedereen een veilig thuis

Iedereen verdient een veilige thuissituatie. Huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld hebben ingrijpende gevolgen en moeten duurzaam worden gestopt. Door in te zetten op preventie, signalering en samenwerking zorgen we voor het zoveel mogelijk voorkomen van onveilige situaties en een gemeenschap waarin iedereen zich veilig voelt.

Via de regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling en de lokale implementatie van het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming geven we hier invulling aan.

Regionale samenwerking rond zorg en ondersteuning behouden

Regionale samenwerking binnen het Sociaal Domein is niet vrijblijvend, maar een wettelijke en beleidsmatige noodzaak. De complexiteit van maatschappelijke opgaven – zoals gezondheid, jeugdhulp, Wmo, armoedebestrijding en arbeidsmarktproblematiek – overstijgt de schaal van een individuele gemeente. Voor Ouder-Amstel betekent dit dat we onderdeel zijn en (willen) blijven van regionale samenwerking, afspraken en programma's. Om te voldoen aan landelijke kaders, zoals de Hervormingsagenda Jeugd en de Wet maatschappelijke ondersteuning, maar ook omdat we geloven in de kracht van het samenwerken. Samenwerking zorgt niet alleen voor efficiëntie en kostenbeheersing, maar ook voor kwaliteit, continuïteit van ondersteuning en een gezamenlijk aanpak tegen zorgfraude. en een gezamenlijk aanpak tegen zorgfraude. Door kennis, capaciteit en middelen te bundelen, kunnen we inwoners beter en sneller helpen, en

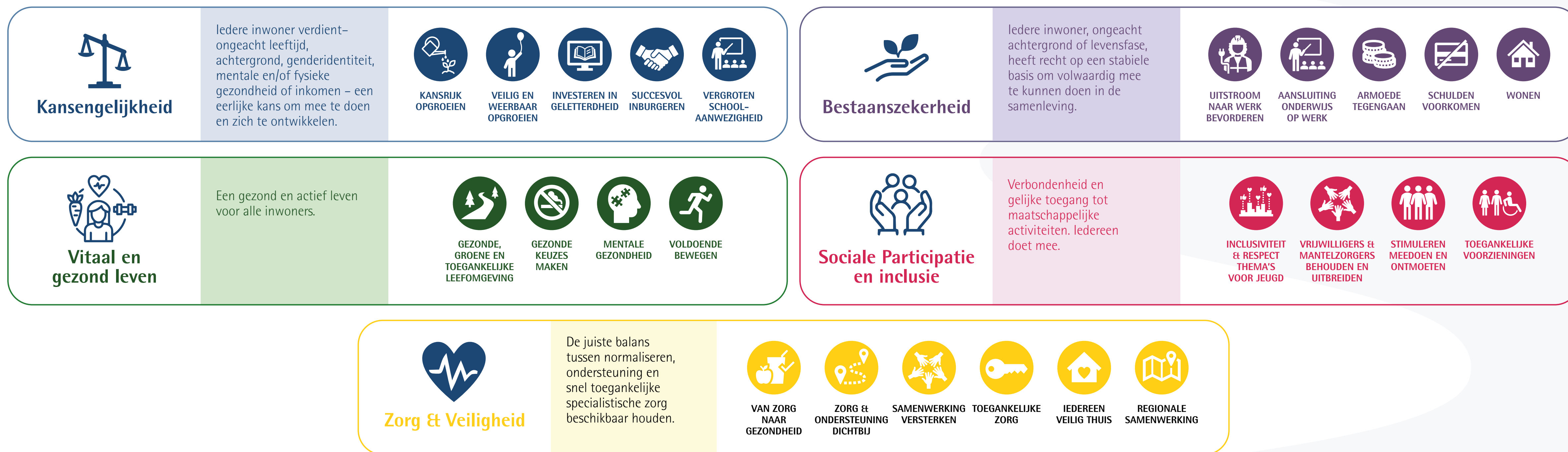

inspelen op uitdagingen zoals personeelstekorten en stijgende zorgvraag. Zeker als kleine gemeente is regionale samenwerking van grote toegevoegde waarde door schaalvoordelen, innovatiekracht en expertise. We blijven ons de komende jaren dan ook inzetten voor deze regionale samenwerkingen³⁰ als constructieve partner voor regiogemeenten.

³⁰Een overzicht van regionale samenwerkingsverbanden staat in bijlage 4.

6.6 Overzicht van opgaven en doelen

Hoe verder?

7.1 Implementatie en aanpak

Wijzigingen ten opzichte van het huidige beleid

Het nieuwe Integraal Beleidsplan Sociaal Domein en de Maatschappelijke Agenda vormen samen de basis voor wat we willen bereiken voor de inwoners van Ouder-Amstel. Dit nieuwe beleid is anders dan het oude beleid.

Eerder werkten we vooral per beleidsterrein. Nu werken we meer integraal. Dat betekent dat we verschillende onderwerpen met elkaar verbinden en kijken hoe ze met elkaar samenhangen. Zo kunnen we beter samenwerken, dubbel werk voorkomen en meer bereiken voor de samenleving.

We werken ook nauwer samen met andere gemeentelijke afdelingen, zoals Ruimte en Gebiedsontwikkeling, en met verschillende partners. We doen dit niet meer alleen via losse projecten, maar rond belangrijke maatschappelijke vraagstukken. Daarbij werken we samen met inwoners, organisaties en regionale partners. Zo kunnen we oplossingen vinden die goed aansluiten bij de praktijk.

Tot slot gebruiken we meer data in ons werk. We combineren cijfers en trends met ervaringen uit de praktijk. Hierdoor kunnen we beter inspelen op nieuwe ontwikkelingen en onze keuzes beter uitleggen. Deze manier van werken maakt ons flexibeler en effectiever.

Hieronder beschrijven we hoe we aan de slag gaan met de uitvoering van de doelen uit dit beleidsplan.

Maatschappelijke Agenda

De Maatschappelijke Agenda is ons belangrijkste instrument om richting te geven aan de maatschappelijke opgaven in Ouder-Amstel. Het is de schakel tussen visie en leidende principes uit het beleidsplan en de uitvoering. Een vertaling van de visie, missie en de opgaven naar concretere doelen voor de komende jaren (midden-lange termijn, 3-5 jaar). In de bijlage staat de eerste versie van deze Maatschappelijke Agenda.

Het is een dynamisch document dat meebeweegt met nieuwe inzichten, actuele thema's en ontwikkelingen, zoals wijzigingen in landelijk beleid. Zo blijft er ruimte voor initiatieven vanuit de gemeenschap en voor het inspelen op urgente vraagstukken, soms per gebied of dorpskern. Het doel van de Maatschappelijke Agenda is om overzicht te geven aan de gemeente en maatschappelijk partners en om gerichte samenwerking aan dezelfde opgaven en doelen te stimuleren en concretiseren.

We werken met de Maatschappelijke Agenda volgens een lerende en cyclische aanpak:

- **Signaleren:** behoeften en ontwikkelingen uit de praktijk ophalen.
- **Onderbouwen:** data en inzichten benutten om de opgave scherp te krijgen.
- **Plannen:** gezamenlijke interventies en activiteiten vormgeven.
- **Monitoren en evalueren:** uitvoering volgen en effecten bespreken.
- **Bijsturen:** aanpassen op basis van resultaten en nieuwe inzichten.

Bij het werken met de maatschappelijke agenda horen periodieke ontmoetingen met lokale en regionale partners. Een gebiedsgerichte insteek behoort tot de mogelijkheden. Na de vaststelling van dit beleidsplan starten we met het inrichten van deze periodieke ontmoetingen in de praktijk en ontwikkelen we de agenda samen door.

Datagedreven werken

We willen ontwikkelingen in het Sociaal Domein beter leren begrijpen en daarop kunnen inspelen. Op een zo effectieve en efficiënt mogelijke manier. We hebben daarvoor data nodig die ons daarbij helpt. Daarbij vullen tellen, vertellen en voorspellen elkaar aan. We willen niet alleen de cijfers weten, maar ook het verhaal achter de cijfers. Daarvoor benutten we de deskundigheid van onze partners. Met behulp van deze data wordt het mogelijk om datagedreven te werken en sturen binnen het Sociaal Domein.

Statistische informatie en indicatoren helpen ons ook om nieuwe trends en knelpunten te signaleren, terwijl ervaringen van inwoners, professionals en partners waardevolle context bieden. Deze combinatie stelt ons in staat om weloverwogen keuzes te maken die aansluiten bij de actuele behoeften en ontwikkelingen in de samenleving. Daarvoor benutten we ook de deskundigheid van onze partners vanuit de praktijk. Eigenaarschap voor het behalen van de doelen wordt hiermee verdeeld tussen gemeenten en partners.

Het ontwikkelen van monitorings- en sturingsinformatie is al in volle gang. Na het vaststellen van dit beleidsplan zal de verdere ontwikkeling van monitorings- en sturingsinformatie zich richten op de te realiseren doelen en het in beeld brengen van de gewenste maatschappelijke effecten zoals opgenomen in dit beleidsplan. We zetten deze data in bij het werken met de maatschappelijke agenda, zodat onze partners ook gebruik kunnen maken van de beschikbare informatie en omgekeerd.

Praktijkvoorbeelden per kern

- **Duivendrecht:** Analyse van jeugdwerkloosheid leidt tot samenwerking met lokale bedrijven voor stageplaatsen.
- **Ouderkerk aan de Amstel:** Gebruik van gezondheidsdata om een beweegprogramma voor ouderen op te zetten in samenwerking met sportclubs. Ook wordt gekeken hoe de ouderen uit de Waver kunnen worden betrokken.

Doorontwikkeling van de toegang tot voorzieningen

De komende jaren werken we stap voor stap aan een toekomstbestendige toegang tot voorzieningen en zorg binnen het Sociaal Domein. Hoewel veel landelijke ontwikkelingen nog in beweging zijn, bereiden we ons actief voor op de vertaling van stelselwijzigingen naar de lokale praktijk. Denk hierbij aan de verdere uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd (via de Stevige Lokale Teams), het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO) en de doorontwikkeling van de Wet maatschappelijke ondersteuning³¹. Deze veranderingen vragen van gemeenten dat we scherper sturen op vroegsignalering, het versterken van de basisvoorzieningen, het bundelen van expertise rondom gezinnen, het organiseren van domeinoverstijgende samenwerking en aanwezig zijn daar waar de vragen zijn (bijvoorbeeld op scholen).

Tegelijkertijd heeft de groeiopgave van Ouder-Amstel invloed op de manier waarop wij onze toegang inrichten: een grotere en diversere bevolking vraagt om een toegankelijke, wendbare en goed vindbare toegang, die zowel digitaal als persoonlijk dichtbij blijft. Duo+ speelt een belangrijke rol in de uitvoering

en verdere doorontwikkeling van de toegang en bijbehorende communicatie daarover, onder meer door het optimaliseren van processen, digitale dienstverlening en het ondersteunen van de integrale werkwijze.

Ook de samenwerking met lokale partners zoals het welzijnswerk, maatschappelijk werk, jeugd- en opvoedondersteuning en andere maatschappelijke organisaties blijft cruciaal. Zij zijn vaak als eerste in beeld bij inwoners en spelen daarmee een essentiële rol in vroegsignalering en warme doorgeleiding, laagdrempelige ondersteuning en het tijdig opschalen wanneer dat nodig is. Hun betrokkenheid maakt het mogelijk om de toegang dichtbij en breed toegankelijk te houden.

Deze doorontwikkeling krijgt de komende jaren verder vorm, waarbij we investeren in professionalisering, het verbeteren van werkprocessen, het versterken van samenwerkingsstructuren en het gezamenlijk experimenteren met nieuwe werkwijzen die passen bij de landelijke richting én bij de lokale opgaven. Zo bouwen we aan een vindbare/outreachinge toegang die meebeweegt met landelijke hervormingen en aansluit bij de groei en veranderende behoeften van onze inwoners—ook wanneer de landelijke koers onderweg nog wordt bijgesteld.

³¹Toelichting: Deze programma's geven richting aan landelijke en lokale vernieuwingen binnen het sociaal domein om ondersteuning, jeugdhulp, bescherming en ouderenzorg toekomstbestendig te organiseren, en zijn van invloed op de wijze waarop de zorg wordt georganiseerd en bepalen mede waar inwoners terecht kunnen met hun vragen.

Inwonerparticipatie

In Ouder-Amstel vinden we inwonerparticipatie belangrijk³². Inwonerparticipatie is een waardevol instrument, maar geen vanzelfsprekend onderdeel van elke opgave. In Ouder-Amstel, en het Sociaal Domein, hanteren we de participatieverordening van de gemeente als leidraad. Per onderwerp beoordelen we of en hoe participatie passend en haalbaar is. Daarbij maken we telkens een zorgvuldige afweging tussen impact, invloed, benodigde capaciteit en toegevoegde waarde.

Participatie zetten we alleen in wanneer dit realistisch uitvoerbaar is en kan bijdragen aan betere besluitvorming of meer draagvlak. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij thema's die duidelijk raken aan de leefwereld van inwoners, zoals leefbaarheid, gezondheid of ondersteuning. Hierbij kijken we steeds kritisch of participatie daadwerkelijk iets toevoegt bovenop wat we al doen³³, of dat andere vormen van betrokkenheid, informatievoorziening of samenwerking passender zijn. Op deze manier zorgen we dat inwonerparticipatie doelgericht, proportioneel en uitvoerbaar blijft.

Subsidie als instrument

Subsidies zijn een belangrijk middel om beleidsdoelen te realiseren. We verstrekken subsidies voor activiteiten en initiatieven die zonder financiële steun niet mogelijk zijn, maar wel bijdragen aan onze beleidsdoelen. Na het vaststellen van het beleidsplan ontwikkelen we ons subsidiebeleid door op basis van de doelen uit dit beleidsplan en zetten we onze middelen gericht in om deze doelen te behalen.

Subsidies

- **Duivendrecht:** Subsidie voor het organiseren van gezamenlijk kampeerweekend door De Buurtcamping, om meedoen en ontmoeten te stimuleren;
- **Ouderkerk aan de Amstel:** Financiële ondersteuning van de Stichting 4/5 mei voor de vrijheidsbrunch in verband met 80 jaar bevrijding. Verschillende groepen uit de samenleving ontmoeten elkaar, voelen zich verbonden met elkaar en hebben wederzijds begrip.

7.2 Financiën en evaluatie

Financiën

De komende jaren zijn er verschillende factoren die zorgen voor financiële onzekerheid. Om deze onzekerheid binnen het Sociaal Domein beheersbaar te houden, werkt de gemeente met een integrale sturingsaanpak. Dit betekent dat we regelmatig verschillende financiële scenario's opstellen. Ook houden we het risicodossier actueel en maken we periodiek nieuwe prognoses. Zo kunnen we ontwikkelingen tijdig signaleren en waar nodig bijsturen.

Inhoudelijk zetten we in op het versterken van de toegang tot ondersteuning en op preventie. Daarnaast maken we meer gebruik van data bij beleidskeuzes en besluitvorming. Ook verkennen we instrumenten zoals inkomensafhankelijke eigen bijdragen. Regionale contractsturing en gezamenlijke inkoop helpen om de uitgaven te beheersen en financiële discipline te behouden. Duidelijke beleidskaders geven richting aan keuzes wanneer bijsturing nodig is.

Tot slot onderhoudt de gemeente actief contact met het Rijk en regionale partners. Hierdoor kunnen we ontwikkelingen vroeg signaleren en onze bestuurlijke en uitvoeringsstrategieën hierop afstemmen. Zo kan de gemeente flexibel en verantwoord handelen in een veranderende omgeving.

³²Gemeente Ouder-Amstel heeft een Participatieverordening, waarmee inwonerparticipatie geborgd is in beleid- en werkprocessen.

³³Zoals inspraak via de adviesraad, cliëntervaringsonderzoek onder inwoners die gebruik maken of hebben gemaakt van voorzieningen of het betrekken van inwoners bij het inventariseren van behoefte voor het activiteitenaanbod in het Dorpshuis Duivendrecht of De Bindelwijk.

INHOUD	SAMENVATTING	VOORWOORD	INLEIDING	CONTEXT	VISIE	OPGAVEN	HOE VERDER?
			7.1 Implementatie en aanpak	7.2 Financiën, sturing en evaluatie	7.3 Afsluitende paragraaf		

De financiële onzekerheid wordt onder andere veroorzaakt door:

- 1. Stijgende zorgkosten:** De afgelopen jaren is de vraag naar ondersteuning vanuit de Wmo en de Jeugdwet licht toegenomen. Deze trend zet naar verwachting door. In combinatie met stijgende zorgkosten door cao-afspraken en inflatie leidt dit tot structurele financiële druk.
- 2. Onzekere meerjarenramingen:** Onzekere meerjarenramingen en incidentele uitkeringen dragen hieraan bij.
- 3. Groei van het aantal inwoners:** De groei van het inwoneraantal van de gemeente Ouder-Amstel in de komende jaren brengt een mate van financiële onvoorspelbaarheid met zich mee.
- 4. Onduidelijkheid specifieke uitkeringen (SPUK) vanuit Rijk:** Gemeenten hebben verschillende structurele verantwoordelijken en wettelijke taken, maar de financiering vanuit het Rijk voor deze taken en verantwoordelijkheden is geregeld tijdelijk, variabel of onzeker. Veel specifieke uitkeringen (SPUK's), zoals die voor onderwijsachterstandenbeleid (OAB) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), lopen af of worden de komende jaren met 10%-korting opgenomen in het gemeentefonds of omgezet naar een nieuwe vorm van financiering zoals een bijzondere fondsuitkering (BFU). De kans bestaat dat de middelen niet langer geoormerkt zijn en kunnen worden gekort. Ook kan de gemeente zelf kiezen waarvoor zij het geld wil inzetten. Dit maakt de continuïteit van structurele en duurzame gemeentelijke inzet kwetsbaar terwijl de verantwoordelijkheden van gemeenten vaak wel blijven.
- 5. Ontwikkeling AZWA en HLO:** Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt vanaf 2026 een aanvulling op het Integraal Zorgakkoord (IZA). In het AZWA krijgen het Sociaal Domein en de publieke gezondheid een explicietere plek dan in het IZA. Gemeenten kunnen doorbouwen met de partners in de regio

aan de beweging naar preventie en gezondheid. Een fundamentele wijziging is de bestuurlijke afspraak dat er structureel geld komt voor activiteiten gericht op preventie en gezondheid. Het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) raakt aan het AZWA op het onderwerp van mantelzorgondersteuning, waar gemeenten ook extra middelen voor gaan ontvangen.

6. Einde financiering opvang economisch daklozen: Via Amsterdam ontvangen de Amstelland gemeenten tot en met 2026 € 1 miljoen per jaar uit het Nationaal Actieplan Dakloosheid voor de regionale aanpak van economische dakloosheid. Er bestaat onzekerheid of de rijksmiddelen voor economische dakloosheid na 2026 worden voortgezet. Regionaal worden scenario's voorbereid voor het mogelijk wegvallen van Rijksmiddelen voor economische dakloosheid na 2026.

7. Afbouw van landelijke budgetten voor asiel en migratie na 2026: De afbouw van rijksbudgetten vanaf 2027 brengt voor gemeenten het risico met zich mee dat zij onvoldoende middelen hebben om opvang- en integratietaken goed uit te voeren. Terwijl de middelen sterk dalen, blijven verantwoordelijkheden – zoals opvangcapaciteit en de opvang van Oekraïense ontheemden tot 2027 – bestaan, waardoor een groeiende onbalans tussen taken en middelen ontstaat. Dit kan leiden tot hogere druk op duurdere noodopvang en financiële tekorten binnen gemeentelijke begrotingen³⁴.

Uitgangspunt de komende periode

De gemeenteraad stelt jaarlijks de begroting vast; de benodigde middelen komen voornamelijk uit de algemene uitkering van het Rijk en de Brede SPUK-regeling. Voor de periode 2026-2030 is het uitgangspunt voorsnog dat de beleidsdoelstellingen binnen de huidige financiële kaders gerealiseerd worden, al is dit afhankelijk van toekomstige ontwikkelingen zoals hierboven geschetst. Indien dit niet haalbaar blijkt, volgen we de reguliere procedure richting de gemeenteraad.

Wanneer extra middelen nodig zijn om wettelijke taken uit te voeren, wordt dit voorgelegd aan de gemeenteraad. Het maken van bewuste keuzes in de toekomst is onvermijdelijk en betekent dat we ook 'nee' zeggen tegen initiatieven die onvoldoende bijdragen aan de gestelde doelen of dat we overwegen om middelen als eigen bijdragen in te zetten of dienstverlening te stoppen.

Dit beleidsplan biedt een leidraad voor deze doorontwikkeling van het sociale beleid en helpt bij het maken van financiële keuzes, het uitwerken van scenario's en het vormgeven van de noodzakelijke transformatie. De maatschappelijke opgaven en ambities die hierin zijn benoemd, zijn leidend voor de komende jaren. Innovatie van zorg (zoals bijvoorbeeld digitale zorgoplossingen), organisatorische veranderingen, integraliteit en samenwerking dragen naar verwachting bij aan meer efficiëntie en kostenbeheersing. Dit doen we niet om op dit moment te bezuinigen, maar om voorbereid te zijn op toekomstige (financiële) uitdagingen.

Daarnaast werken we in de komende periode gericht aan het verder in lijn brengen van de begroting met de in dit beleidsplan beschreven doelen. Dit betekent dat we, met name ten aanzien van de subsidies en de budgetten voor preventie en samenlevingsopbouw, kritisch bezien hoe deze middelen optimaal kunnen worden ingezet om de maatschappelijke opgaven te realiseren. Waar nodig doen we voorstellen voor het prioriteren van bestaande middelen, zodat ze maximaal bijdragen aan de beoogde preventieve beweging en de versterking van de lokale samenleving. Hiermee borgen we dat financiële keuzes steeds duidelijk gekoppeld zijn aan de doelen en transformatie-opgaven binnen het Sociaal Domein.

³⁴Begrotingsbehandeling Asiel & Migratie VNG Position Paper (2024) - Begrotings- behandeling Asiel & Migratie

Evaluatie, sturing en monitoring

In de P&C (Planning en Control) cyclus worden de resultaten verantwoord op het niveau van de doelen. Zoals aangegeven vullen tellen en vertellen elkaar aan binnen datagedreven werken. Naast verantwoording in de P&C cyclus hanteren we de volgende werkwijzen:

1. Jaarlijks beoordelen we in hoeverre de gestelde doelen zijn bereikt en passen we het beleid aan waar nodig. We bereiden dit voor met onze belangrijkste (lokale) maatschappelijke partners (onder andere via periodieke thematische bijeenkomsten met partners uit het werkveld).
2. We verzamelen relevante gegevens en indicatoren om prestaties en uitkomsten per thema of onderwerp te meten³⁵, samenhang te brengen tussen de data en deze zo goed mogelijk inzichtelijk te maken. Bovendien geven cijfers binnen het sociaal domein niet altijd een volledig beeld. Zo zijn de effecten van preventieve interventies vaak pas op langere termijn zichtbaar en niet volledig in cijfers uit te drukken.

7.3 Afsluitende paragraaf

Met dit Integraal Beleidsplan Sociaal Domein geven we onszelf en onze partners een duidelijke koers mee: werken vanuit samenhang, realisme en gezamenlijke verantwoordelijkheid. We kiezen ervoor om niet langer in afzonderlijke domeinen te denken, maar de verbinding te leggen tussen wonen, zorg, welzijn, onderwijs, veiligheid en de leefomgeving. Dit vraagt van ons dat we blijven luisteren, leren

en in vertrouwen samenwerken – binnen de gemeentelijke organisatie én daarbuiten. We nemen onszelf voor om steeds terug te keren naar de kern: doen wat nodig is, dichtbij inwoners, met oog voor verschillen en met inzet op duurzame oplossingen. De komende jaren gaan we stapsgewijs en lerend aan de slag via de Maatschappelijke Agenda, samen met partners, inwoners en professionals. Zo bouwen we aan een veerkrachtig, vitaal en inclusief Ouder-Amstel, waarin iedereen kan meedoen en perspectief ervaart. Dit plan is onze uitnodiging én onze opdracht: we doen het samen – in verbinding, met lef en met een gedeelde blik op de toekomst.

³⁵Via diverse bronnen. Onder andere via cliëntervaringsonderzoeken, Gezondheidsmonitor GGD, data uit onze eigen systemen.

Bijlage 1

Maatschappelijke agenda

Deze maatschappelijke agenda beschrijft de gezamenlijke koers binnen het sociaal domein. Het document richt zich op het concretiseren van de maatschappelijke opgaven die zijn beschreven in het beleidsplan. In de agenda worden de vijf opgaven doorvertaald naar concrete doelen en (voorgenomen) inspanningen.

De agenda is richtinggevend en flexibel: zij biedt houvast, maar laat ruimte voor leren, experimenteren en inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen. Zij is bedoeld als instrument om samen met partners af te stemmen op de grote lijnen. Over de opgaven, de doelen en de inspanningen, zodat we steeds beter weten van elkaar wat we doen en zijn we in staat onze inzet voor inwoners steeds beter op elkaar af te stemmen en zo samen te werken voor de inwoners van Ouder-Amstel.

De Maatschappelijke Agenda wordt periodiek geactualiseerd. Dit doen we om in te kunnen spelen op maatschappelijke en lokale ontwikkelingen, veranderende behoeften van inwoners en voortschrijdend inzicht binnen onze samenwerking. Het periodiek bijwerken van de agenda zorgt ervoor dat we als gemeente en partners steeds beschikken over een actueel en gedeeld beeld van de prioriteiten en gewenste beweging binnen het sociaal domein.

De Maatschappelijke Agenda wordt daarnaast opgemaakt als een separaat document. Dat betekent dat de volledige uitwerking van de opgaven, doelen en inspanningen niet in deze bijlage is opgenomen. Door de agenda los te publiceren blijft zij beter toegankelijk, overzichtelijk en flexibel aanpasbaar. In deze beleidsnota verwijzen we daarom naar de Maatschappelijke Agenda als het instrument waarin de gezamenlijke uitvoering verder wordt geconcretiseerd.

Wettelijke taken

Jeugdzorg

Gemeenten hebben een zorgplicht volgens de Jeugdwet: ze moeten jeugdhulp aanbieden bij opvoed-, opgroei- of psychische problemen, inclusief jeugdbescherming en -reclassering. Zij zijn verantwoordelijk voor aanbesteding en financiering van alle vormen van jeugdhulp, samenwerking met jeugdteams, preventie en crisisopvang.

Voor jeugdzorg werkt Ouder-Amstel conform de landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023–2028. Deze agenda is opgesteld door het Rijk in samenwerking met gemeenten en bevat afspraken die gericht zijn op het verbeteren van jeugdhulp voor kinderen tot 18 jaar, met oog voor kwaliteit én financiële houdbaarheid.

Werk en inkomen

Ouder-Amstel voert de taken rondom werk, inkomen en schuldhulpverlening uit binnen de kaders van de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). De gemeente ondersteunt inwoners bij het vinden van werk, het meedoen in de samenleving en het zelfstandig voorzien in hun levensonderhoud. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor begeleiding naar werk, re-integratie, loonkostensubsidies, beschut werk en inkomensondersteuning via bijstand. Ze moeten ook toezicht houden op rechtmatige verstrekking van bijstand en passen preventieve handhaving toe.

Schuldhulp

Sinds 2012 zijn gemeenten verplicht schuldhulp te bieden via de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), waaronder vroegsignalering, intake, vrijwillige schuldregeling, saneringskrediet en nazorg. De gemeenteraad moet

een integraal schuldhulpplan vaststellen en het college voert dit uit, inclusief samenwerking met schuldeisers en termijnen voor intake en planvorming. Bij (dreigende) schulden biedt Ouder-Amstel hulp via advies, schuldhulpbemiddeling of saneringskredieten. Sinds 1 juli 2023 geldt landelijk dat de aflosterperiode voor schulden is verkort naar 18 maanden. Preventie van schulden blijft daarbij een belangrijk speerpunt.

Zorg en ondersteuning (Wmo)

Gemeenten moeten zorgdragen voor ondersteuning zodat inwoners zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen (huishoudelijke hulp, dagbesteding, vervoer, woningaanpassingen, opvang bij geweld en dakloosheid). Ze zijn verplicht maatwerkvoorzieningen te onderzoeken, toewijzen en uitvoeren binnen wettelijke termijnen (24–48 uur bij spoed).

In Ouder-Amstel zetten we ons in voor inwoners die te maken hebben met eenzaamheid, gezondheidsproblemen of beperkingen in het dagelijks functioneren. We werken samen met lokale zorgaanbieders, huisartsen, ons eigen Sociaal Team en maatschappelijke organisaties om passende ondersteuning te bieden. Ook Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen zijn onderdeel van de Wmo, evenals Veilig Thuis.

Gezondheidsbeleid

Gemeenten hebben een wettelijke verantwoordelijkheid voor volksgezondheid. Zij zijn opdrachtgever van de regionale GGD en stellen budget en voorwaarden vast voor uitvoering van taken. Lokaal gezondheidsbeleid wordt steeds vaker beleid samen met maatschappelijke en private partijen ontwikkeld, bijvoorbeeld via een lokaal preventieakkoord. De gemeente vervult hierbij een verbindende

regierol. Deze regierol verschilt van de opdrachtgeversrol: het gaat om commitment en samenwerking, niet alleen om uitvoering en financiering.

Passend onderwijs

Gemeenten zijn verplicht om scholen te ondersteunen bij de uitvoering van de Wet passend onderwijs én de Jeugdwet. Ze moeten zorgen voor een jeugdbeleidsplan en afstemming via het OOGO.

Een OOGO is het Op Overeenstemming Gericht Overleg tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Het is wettelijk verplicht vanuit de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs.

Het doel van het OOGO is om afspraken te maken en beleid op elkaar af te stemmen, zodat onderwijs en gemeentelijke (jeugd)hulp goed samenwerken. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om ondersteuning aan leerlingen, jeugdhulp, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting.

Leerplicht

Gemeenten moeten een leerplichtambtenaar benoemen, toezicht houden op naleving van de Leerplichtwet, ongeoorloofd verzuim registreren en de kwalificatieplicht volgen.

Onderwijshuisvesting

Gemeenten hebben de wettelijk verplichte verantwoordelijkheid voor de huisvesting van primair, voortgezet en speciaal onderwijs, inclusief vaststelling van een huisvestingsverordening.

Taakstelling huisvesting statushouders

Gemeenten hebben in Nederland een wettelijke taak om statushouders te huisvesten. Het Rijk bepaalt elk half jaar hoeveel statushouders een gemeente moet opnemen; deze verplichting heet de taakstelling huisvesting statushouders. Gemeenten moeten zorgen voor passende woonruimte, waarbij grotere gemeenten relatief meer statushouders moeten huisvesten dan kleinere. Deze taak is wettelijk vastgelegd en houdt in dat gemeenten mensen met een verblijfsvergunning een woonplek moeten bieden, zodat zij uit de asielopvang kunnen doorstromen en kunnen starten met inburgeren.

Inburgering

Gemeenten zijn sinds de Wet inburgering 2021 verantwoordelijk voor de intake, het PIP (Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie), monitoring, inburgeringsaanbod, huisvesting, re-integratie, begeleiding en financieel ontzorgen van statushouders.

Leerlingenvervoer

Gemeenten zijn wettelijk verplicht een regeling vast te stellen waarmee ouders - onder bepaalde voorwaarden - aanspraak kunnen maken op bekostiging van vervoer van en naar school (vaak buiten de gemeente). De wettelijke basis ligt in de Wet op het primair onderwijs, Wet op het voortgezet onderwijs en Wet op de expertisecentra. Gemeenten moeten bepalen of vervoer passend is, rekening houdend met afstand, handicap en inzet van ouders.

Voor- en Vroegschoolse Educatie/Onderwijsachterstandenbeleid

Gemeenten hebben de wettelijke taak om onderwijsachterstanden te bestrijden, onder meer door het organiseren van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en

door voldoende aanbod te realiseren (art. 159-160 WPO). Ze zijn verplicht jaarlijks te overleggen met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties over integratie, segregatie, toelating en het bestrijden van onderwijsachterstanden, en afspraken hierover te maken.

Lokale Educatieve Agenda (LEA)

De LEA is het verplichte jaarlijkse bestuurlijke overleg tussen gemeente, schoolbesturen en kinderopvang. Dit overleg richt zich op vier wettelijke thema's:

- bevorderen van integratie;
- voorkomen van segregatie;
- afstemmen van toelating/inschrijving;
- bestrijden van onderwijsachterstanden.

In de LEA worden de gezamenlijke afspraken vastgelegd. Gemeenten moeten dit overleg organiseren en zorgen voor afspraken over onder andere doelgroepdefinitie, toeleiding en voldoende VVE aanbod.

Suïcidepreventie

Vanaf 1 januari 2026 zijn gemeenten op grond van de Wet integrale suïcidepreventie wettelijk verplicht om suïcidepreventie structureel op te nemen in hun (regionale) gezondheidsbeleid en hier lokaal uitvoering aan te geven. Dit omvat het ontwikkelen van gericht beleid, het versterken van een lokaal samenwerkingsnetwerk en het bevorderen van vroege signalering.

De gemeente vervult een regierol door partners zoals GGD, scholen, huisartsenzorg en maatschappelijke organisaties te verbinden, trainingen en voorlichting te organiseren en waar nodig fysieke of omgevingsmaatregelen te nemen. De wet geeft gemeenten beleidsvrijheid om deze maatregelen lokaal passend vorm te geven.

Bovenwettelijke taken

Sport en Bewegen

Gemeenten zijn niet wettelijk verplicht, maar voeren lokaal sport- en beweegbeleid uit, beheren en subsidiëren accommodaties en sporten via beleidsprogramma's.

Cultuur

Onder de Wet stelsel culturele basisvoorzieningen hebben gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid voor bibliotheken en erfgoed. Deelname aan cultuurparticipatie of -educatie is facultatief.

Gemeentelijk vastgoed (o.a. buurthuizen)

Beheer en verhuur van maatschappelijke accommodaties vallen onder gemeentelijk beleid, maar zijn geen wettelijke verplichting. Gemeenten kiezen zelf voor voorzieningen in buurthuizen.

Welzijn

Gemeenten voeren taken op basis van de Wmo en de Jeugdwet uit, gericht op ondersteuning en zorg. Breed welzijnsbeleid zelf is vaak optioneel, afhankelijk van lokale prioriteiten.

Minimabeleid

Gemeenten hebben geen wettelijke verplichting (naast bestaanszekerheid via de bijstandswet), maar voeren eigen minimabeleid voor inwoners met een laag inkomen: uitkeringsgerechtigden, mensen die aan het werk gaan en te maken hebben met een inkomensval en mensen die geen uitkering ontvangen maar moeite hebben met rondkomen. Binnen de gemeente hebben we verschillende regelingen beschikbaar voor deze inwoners.

Gemeenschappelijke regeling GGD Amsterdam-Amstelland

- Preventie van en aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.
 - Het organiseren en in stand houden van een regionale Veilig Thuis organisatie.
- Veilig Thuis Amsterdam-Amstelland is het advies- en meldpunt voor iedereen (0-100 jaar) die te maken heeft met huiselijk geweld en kindermishandeling of een vermoeden daarvan. Het Centrum Seksueel Geweld (CSG) Amsterdam-Amstelland richt zich primair op slachtoffers van acuut seksueel geweld.

Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg (GR OGZ) Amstelland

- Het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking van specifieke groepen daarbinnen;
- Het voorkomen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking;
- Het bevorderen van de openbare geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ);
- Alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin van het woord verband houdt.

Gemeenschappelijke regeling AM Match

AM Match heeft als doel mensen te ondersteunen bij het vinden en behouden van zo regulier mogelijk werk. Mensen met een arbeidsbeperking worden aangemeld door gemeenten om vervolgens het programma Match je perspectief (MJP) te volgen, waarin ze worden voorbereid op de arbeidsmarkt. Waar mogelijk plaatst AM Match mensen direct in een baan bij een reguliere werkgever.

Stichting VO Samenwerkingsverband Amstelland en de Meerlanden

Voor leerlingen in het voortgezet onderwijs (VO) maakt de stichting ondersteuning mogelijk. Binnen de stichting werken alle VO-schoolbesturen uit de regio samen. Met elkaar bieden ze leerlingen passend onderwijs.

Doorstroompunt Amstelland

Het doorstroompunt biedt ondersteuning bij het vinden van een passende plek voor jongeren die dreigen uit te vallen of al gestopt zijn met school.

Regionaal Werkcentrum Groot-Amsterdam

Het Regionaal Werkcentrum Groot-Amsterdam is het netwerk van alle partners op het gebied van werken, leren en ontwikkelen. Zij werken samen om ervoor te zorgen dat werkgevers, ondernemers, werkzoekenden, werknemers en zzp'ers mee kunnen bewegen met het economisch tij en wanneer het tegenzit, de weg vinden naar ondersteuning en weer verder kunnen.

Samenwerking tussen regionale partijen (gemeenten, zorgverzekeraars en zorg- en welzijnsorganisaties) in het kader van het Integraal Zorgakkoord (IZA).

Er is een regiobeeld van de Amstelland-Meerlanden opgesteld. Dit is vier jaar de werkagenda voor zorg en welzijn. Het doel van het IZA is om zorg en welzijn voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Regionale samenwerking is daarbij een belangrijk speerpunt.

Mentaal Gezondheidsnetwerk (MGN) Amstelland

Het Mentaal Gezondheidsnetwerk (MGN) Amstelland is een regionaal samenwerkingsverband tussen huisartsen, GGZ-instellingen (zoals GGZ inGeest), het sociaal domein en gemeenten. Het doel is om mensen met psychische klachten sneller en beter passende hulp in de wijk te bieden, onnodige instroom in de gespecialiseerde GGZ te voorkomen en de samenwerking in de regio te versterken.

Samenwerking met de gemeente Amsterdam als centrumgemeente op het gebied van maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Het beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid schetst de kaders voor ondersteuning van kwetsbare inwoners uit de regio Amsterdam-Amstelland. Hierbij gaat het om inwoners die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden, maar ook om inwoners die vanuit beschermd wonen een vorm van opvang of ondersteuning nodig hebben.

Amsterdam Amstelland gemeenten hebben samen een Aanpak personen met onbegrepen gedrag.

De aanpak personen met onbegrepen gedrag in de regio is op verschillende doelgroepen gericht. Aan de ene kant op mensen met een hoog risico op ontregeling ofwel mensen bij wie die ontregeling al plaatsvindt.

Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ)

Het AcVZ is het zorg- en veiligheidshuis van de regio. In opdracht van de aangesloten partners (gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, zorg- en jeugdketen) voeren ze regie op personen, thema's en de samenwerking binnen het netwerk van de betrokken organisaties. Daarnaast werken ze aan beleid, oplossingen en ondersteuning voor belangrijke onderwerpen die door het bestuur (Stuurgroep Veiligheid en Zorg) zijn vastgesteld. Ze richten zich ook op nieuwe vraagstukken in de samenleving, die om een netwerkgerichte oplossing vragen.

Regionaal Veiligheidsplan (RVP) 2023-2026 voor Amsterdam-Amstelland

Richt zich op een integrale aanpak van (drugs)criminaliteit, cybercrime, jeugdoverlast, discriminatie en radicalisering. De regio focust op versterking van weerbaarheid, inzet van zorg- en veiligheidspartners, en het verminderen van de impact van ondermijning op wijken. Lokale Openbare Orde en Veiligheid (OOV) voert de regie op integrale veiligheid. Concreet betekent dit dat de gemeente het veiligheidsbeleid initieert, partners stimuleert, maar ook inwoners en ondernemers actief betreft. Onderdeel daarvan is ook het aanspreken van partners, inwoners en ondernemers op hun verantwoordelijkheden, de onderlinge samenhang bewaken en sturen op resultaat.

Stichting PO Samenwerkingsverband passend onderwijs Amstelronde

Voor leerlingen in het primair onderwijs (PO) maakt de stichting ondersteuning mogelijk. Binnen de stichting werken alle PO-schoolbesturen uit de regio samen. Met elkaar bieden ze leerlingen passend onderwijs.

Jeugdhulpregio Amsterdam-Amstelland

De DUO gemeenten werken regionaal met Amsterdam, Amstelveen en Aalsmeer aan de doorontwikkeling van de jeugdhulpregio conform de Hervormingsagenda. Waaronder de hieronder genoemde gebiedsknooppunten en de Stevige Lokale Teams.

DUO-gemeenten en Amsterdam werken samen aan gebiedsknooppunten jeugdhulp

Vanuit één gebiedsknooppunt voor de DUO-gemeenten wordt gekeken welke hulp het beste past. Jeugdhulp- en veiligheidsspecialisten werken samen met lokale teams en partners in de sociale basis.

DUO-gemeenten bouwen aan Stevige Lokale Teams (SLT)

Samen met Diemen en Uithoorn bouwen we stevige teams die vanaf 2027 jeugdigen, gezinnen én volwassenen ondersteunen. Focus: vroegsignalering, integrale hulp dichtbij inwoners, normaliseren en grip op kosten.

